

A-10030

Duplum

Eraväljaanne

Seadusi, määrusi ja korraldusi abiandmise kohta sõjainvaliididele ja nende perekondadele Eestis

Vigastatud Sõjameeste Ühingu
Tartu osakonna kirjastus

A-10030

Eraväljaanne

**Seadusi, määrusi ja korraldusi
abiandmise kohta sõjainvaliididele
ja nende perekondadele Eestis**

23792

Vigastatud Sõjameeste Ühingu
Tartu osakonna kirjastus

Tartus 1936

2

A=10030

157 260

Sissejuhatus.

Kaheksateistkümne aasta jooksul on meil pandud maksma terve rida seadusi, määrusi ja korraldusi sõjainvaliididele abiandmise kohta. Aastate jooksul on nende seaduste paragrahve osaliselt muudetud, täiendatud ja kaotatud vastavalt päevakorrale kerkinud tarvidustele ja elunõuetele. Kõik need korraldused on laiali Riigi Teatajas, milline asjaolu tekitab nende käsitlemisel suuri raskusi.

Püüdes sõjainvaliididele ja nende organisatsioonide juhtivatele tegelastele kergendada ülalnimetatud raskusi seaduste käsitlemisel, koondas käesoleva raamatu väljaandja praegu kehtivad seadused, määrused ja korraldused.

Koostamisel on väljajäetud tühistatud paragrahvid ning asetatud uuemate muudatustega kõik senini muudetud paragrahvide algtekstid. Muudetud paragrahvide algusel on märgitud sulgudes Riigi Teataja number ja aastakäik, millises vastav muudatus ilmus. Iga seaduse järele on toodud sellega seoses avaldatud määrusi, juhatuskirju, jne. ning Riigikohtu seletusi sel määral kui need omavad tähtsust seaduse sisu tõlgendamiseks.

Seaduste tekst on toodud ilma keeleliste mudatusteta nagu nad väljakuulutatud Riigi Teatajas. Ruumi kokkuhoiuks on väljajäetud seaduste Riigikogu poolt vastuvõtmise tähtpäeva pealkirjad ja seaduse algkirjale allakirjutajate nimed, piirdudes Riigi Teataja numbri ja aastakäigu nimetamisega, millises vastav seadus või muudatus kuulutati.

Rahasummad markades on ümberarvestatud kroonidesse ja äratoodud praegu kehtivates normides.

Raamatu koostamisel on kasutatud Riigi Teatajat, härra J. Valge „Riigikohtu seletusi“ ja Vigastatud Sõjameeste Ühingu Keskjuhatuse ringkirju.

**Vigastatud Sõjameeste Ühingu
Tartu osakonna juhatus.**

Sisukord.

	Lhk.
Sissejuhatus	3
Sisukord	5
Nimestikud haiguste ja kehaliste puuduste kohta, mis rahvaväelastele õiguse annavad pensioni saada	9
Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seadus	17
Juhatuskiri rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse tarvitamise kohta	28
Töö-Hoolekandeministeeriumi ringkiri maakonna- ja linnavalitsustele (1920)	34
Töö-Hoolekandeministeeriumi ringkiri kõigile linna ja maakonna rahvaväe-komisjonidele ja kõigile linna- ja maakonnaavalitsustele. (1920)	36
Töö-Hoolekandeministeeriumi ringkiri maakonna- ja linnavalitsustele (1922)	38
Riigikohtu seletusi	38
Ajutine veneaegsete pensionäride toetamise seadus	44
Juhatuskiri Riigikogu poolt 8. veebruaril 1923. a. vastuvõetud ja „Riigi Teatajas“ nr. 26 — 1923. a. väljakuulutatud veneaegsete pensionäride toetamise seaduse muutmise seaduse elluviimise kohta	49
Seletus Ajut. veneaegsete pensionäride toetusraamatutes	51
Riigikohtu seletusi	51

	Lhk.
Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioni seadus	54
Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse muutmise seadus (RT. 32 — 1929)	81
Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioni vähendamise seadus (RT. 38 — 1931) .	81
Riigikohtu seletus	83
Pensioni ja toetusrahade korraldamise seadusest (RT. 33 — 1935)	83
Ajutise Valitsuse määrus tasuta maa andmise kohta väerinnal vahvust ülesnäidanud ehk vigastada saanud kodnikkudele	86
Määrus tasuta maasaamise kohta autasuks sõduritele ja langenud sõdurite perekondadele	86
Autasumaa tarvitamise seadus	88
Väljavõte „Riigi autasumaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seaduse elluviimise määruse täiendamise määrusest“	91
Järeldravi	96
Töö-Hoolekandeministeeriumi määrus Vabadussõja invaliidide järeldravitsuse korra kohta	96
Töö-Hoolekandeministeeriumi määrus Ilmasõja invaliidide järeldravitsuse korra kohta	97
Töö-Hoolekandeministeeriumi täiendav määrus sõjainvaliidide järeldravitsuse korra kohta	97
Sanatooriumis järeldravi korraldus	99
Raudteesõidu soodustusi	100
Riigiraudtee ja Pärnu-Tallinna juurdeveoraudtee veotariif nr. 5	100
Tariifinõukogu otsus 13. sept. 1935. eriveotariif nr. 170 makspanemise kohta . .	102

	Lhk.
Eesõigustest teenistuskohdadele	103
Töö-Hoolekandeministeeriumi ringkiri kõigile Valitsus- ja Omavalitsusasutustele (RT. 75/76 — 1920)	103
Sõjainvaliidi pensioni maksualuse tulu hulka arvamisest	105
Riigikohtu seletus	105
Invaliidide isikumaksust vabastamise korraldus	107
Valla- ja maakonn-omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute ja aruannete ajutise seaduse § 9 muutmise seadus	107
Riigikohtu seletusi	108
Raadioringhäälingu kasutamise soodustus .	109
Vabadussõja invaliidide laste soodustamise seadus	109
Vabaduse Risti kavaleride soodustamise sea- dus	111
Määrus Vabaduse Risti kavaleridele hinnaalan- dusega sõidu võimaldamise korra kohta	112
Juhtnõõrid Vabaduse Risti kavaleride ja Va- baduse Risti kavaleride perekondade pen- sioni ning toetusraha väljamaksmise korra kohta	113
Määrus kindral Laidoneri nimelise invaliidide kapitali kohta	115
Töö-Hoolekandeministeeriumi korraldus toe- tuse väljaandmise kohta Vigastatud Sõja- meeste Ühingu toetamiseks piirituse tshek- kide pealt võetavast maksust	120
Vigastatud Sõjameeste Ühingu Keskjuhatuse seletuskiri laenude ja toetuste saamiseks Piirituse tshekkide kapitalist	122
Toetus loomade lõppemise korral	124

Nimestikud haiguste ja kehaliste puuduste kohta, mis rahvaväelastele õiguse annavad pensioni saada.

(RT 43/44 — 1920.)

§ 1. Haigused ja kehalised vead, millest töövõime kaotus oleneb, jaotatakse järgmisesse viide järku:

1. Haigused ja kehalised vead, millest täielik töövõimetus (100%) oleneb ja mis alalist kõrvalist abi tarvitavad.

1. Järelkatsutud ravitsematud vaimuhaigused; mõlemate ülemiste ehk alumiste kehaliigete halvatused ehk poole keha halvatus; niisama ka raskel kujul värisev halvatus (paralysis agitans) ja teised pikaldased kramplikud kor-ratused ja orgaanilised selgüdi ja peaaaju haigused ja rasked korratused keha tasakaalus orgaanilisel alusel. Langetõbi sagedate krampide hoogudega (mitte vähem kui paar korda nädalas) ehk raske vaimuannete nõrgenemisega.

2. Mõlema silma nägemise kaotus.

Märkus: Täielise nägemise kaotusega ühesarnaseks loetakse nägemise kaotus ka siis, kui nägemine kunni 1/200 langeb (s. t. võimalus lugeda sõrmi mitte üle 1/3 meetri ehk 1 jala kauguselt).

3. Ravitsematud sisemiste orgaanide haigused, rasked ravitsematud ainevahetus- ja verehaigused, mille kaasas käivad elule tähtsate funktsioonide ilmsed korratused.

4. Mõlema käe ehk jala kaotus ehk nende tarvitamise täieline võimetus, kas ravitsematu kangestuse (contractura) ehk suurte liigendite liikumatuse (ankylosis) ehk ebaliigete tekkimise põhjal.

5. Ühe ülemise ja alumise kehaliikme kaotus üheskoos ehk nende tarvitamise täieline võimetus.

6. Mõlema peo kaotus ehk nende tarvitamise täieline võimetus.

7. Basedovi haigus raskel kujul.

8. Sappteede, mao ja sooltekaanali uuri-
sed, väljaarvatud pärasoole uurised.

2. Haigused ja kehalised vead, millest täielik (100%) töövõimetus oleneb, kuid kõrvalist abi tarvis ei ole.

1. Järeldatsutud ravitsematud alalised ehk vahelduvad (perioodilised) tsentraal- ehk perifeerilised haigused, mis olenevad orgaanilisest närvide ehk närvitüvede rikkest, mittetäielised mõlemate ülemiste ehk alumiste kehaliigete ehk poole keha halvamisest (paresis), langetõbi vähemal kujunemise astmel ja harvemate hoogudega, kui esimeses järgus ette nähtud.

2. Nägemise teravuse vähenemine mõlemal silmal alla $\frac{1}{20}$ (0,05).

3. Ravitsematud sisemiste orgaanide haigused, ravitsematud ainevahetus- ja verehaigused,

mille kaasas käivad elule tähtsate funktsioonide ilmsed korratused.

4. Basedovi haigus raskel kujul.

5. Ravitsematud haigused ja püsivad muudatused luudes ja näo, nina, suu, kurgu, kõri-sõlme (larynx), hingekõri (trachea) ja üleüldise kaela pehmetes osades, kui nad närimist, neelamist ja hingamist märksa takistavad.

6. Suured, bandage'ga tagasihoidmatud kõhuseinte, kubeme ja reiekaanali vaevajad.

7. Ühe ülemise kehaliikme kaotus (amputatio ülevaltpoolt küünarliiget ehk exarticulatio) ehk tema täieline tarvitamisvõimetus paranemata orgaaniliste rikete põhjal.

8. Ühe alumise kehaliikme kaotus reie eksartikulatsiooni ehk amputatsiooni või põlveliikme eksartikulatsiooni tagajärjel, ehk terve alumise kehaliikme tegevuse kaotus teistel põhjustel (elevandahaigus, aneurysmad jne.).

9. Mitte vähem, kui kuue sõrme puudumine kangestus ehk täieline liikumisvõimetus, kui nende hulka ka mõlemad pöidlad kuuluvad.

10. Pikaldased selgroo- ehk niuete haigused, mis takistavad vaba liikumist ja tööd.

11. Seleroma respiratorium. Pidalitõbi (Lepra).

3. Haigused ja kehalised vead, millest oleneb 70—100%-line tööjõu kaotus.

1. Järelkatsutud ravitsematud alalised ehk vahelduvad närvide tsentrite ehk närvtüvede haigused kergemal kujul kui II järgus näidatud;

ühe alumise kehaliikme lihaste kuivamine (atrophia) ühes tuntava lihastejõu nõrgenemisega.

2. Nägemise teravuse vähenemine mõlemal silmal kuni $\frac{1}{5}$, (0,2).

Märkus: Silma teravus määratakse kindlaks refraktsiooni täielise korrigeerimise järel klaasidega.

3. Ühe ehk mõlema silmalau Ectropium ehk Entropium, mille tagajärjeks mittetäielik silmasulgemine; köitkile armid, mis pikaldast sarvkile (cornea) ehk silma ilanaha põletikku alal hoiavad ja millega ühenduses tuntav korraatus silmanägemises; püsiv silma, silmlaude ja silmamuna liigutusnärvide halvamine, ühenduses nägemise tuntava korratusega, pikaldased pisarteede haigused alalise pisarvooluga.

4. Ravitsematud sisemiste orgaanide ainevahetus- ja verehaigused.

5. Mõlema kõrva kuulmise täieline kaotus.

6. Ravitsematud haigused ja püsivad muudatused luudes ja näo, nina, suu, kurgu, kõri-
sõlme (larynx), hingekõri (trachea) ja üldse kaela pehmetes osades, mis märksa takistavad närimist, neelamist ehk hingamist.

7. Tagasiasetatamatud vaevajad (herniae), niisama suured bandage abil tagasihoidmatud kõhuseinte, kubeme ja reiekaanali vaevajad.

8. Ühe ülemise ja ühe alumise kehaliikme puudulised liikumised üheskoos, paranemata kangestuse, jätkust piiratud liigutuse ehk suurte liigendite luksatsiooni põhjal.

9. Mõlema pöidla ehk mitte vähem kui parema käe kolme sõrme ehk pahema käe nelja

sõrme (kurakäelastel ümberpöörduvalt) kaotus ehk nende täieline tarvitamisvõimeetus, kui nendel juhtumustel liigutusvõimeetus ka pöidlad: ehk kuue sõrme kaotus mõlemal käel pöidlate korrasolemisel.

10. Sääre amputatsioon ehk tuntavalt raskendatud jala tarvitamine paranemata orgaaniliste korratuste põhjal.

11. Ühe peo ehk käevarre kaotus.

12. Kandluu (calcaneus) ehk labajalaluude (ossametatarsalia) kaotus ehk pikaldane haigus, mis jala päale toetamist takistab.

13. Sagedasti mädanevad armid, mis liikumist takistavad niisamuti uurised (fistulae) mitmesugustes kehajagudes, mis allolevate luude ehk sügavate kudede pikaldastest põletisprotsesidest.

14. Laialine, raskel kujul avalduv mahlanäärmete tuberkuloos näärmete kõdunemisega ühenduses üleüldise toitmise langemisega.

15. Suhkrutõbi ja kusetõbi (diabetes insipidus et mellitus) mõõdukas kujul; liikumist takistav elevandihaigus (Elephantiasis).

16. Ravitsematud kuseteede uurised alalise kusevooluga, väljaarvatud kusetoru uurised.

17. Ravitsematud nahahaigused ja pikaldased mädahaavad, millega ühenduses rasked üleüldised korratused ehk mis takistavad riiete ehk jalatside kandmist.

4. Haigused ja kehalised vead, millest oleneb 40—70%-line tööjõu kaotus.

1. Järelkatsutud ravitsematud alalised ehk vahelduvad (perioodilised) närvitsentrite ehk närvitüvede haigused, mittetäielised halvatused (paresis) ühe alumise kehaliikme lihaste kuivamine (atrophia) ühenduses lihaste jõu tuntava kahanemisega, kuid kergemal kujul kui 3. jär-
gus ette nähtud.

2. Nägemise teravuse vähenemine ühel silmal mitte üle 0,3, kui sealjuures teise silma teravus mitte üle 0,1.

3. Päraka kõige kihtide väljalangemine ilma iseäralise pingutuesta, kui tema paigaleseadmine raskendatud.

4. Suured valusad armid, mis nende all olevate luudega kokku kasvanud ja liikumist takistavad.

5. Kasvajad (neoplasma) ja teised püsivad rasked munade, seemneköisikute (funic. spermat.) ehk munakoti vigastused.

6. Käte lühedus ehk kõverus, mis tema tarvitamist raskendab.

7. Kui üks jalg teisest 5 ehk enam cm. lühem, haigusliste muudatuste põhjal luudes ehk liigendites.

8. Labajala takistatud liikumine vigastuste ehk kannaliigendi, labajalaluude, põialuude, ehk labajalavarbaluude liigendite pikaldaste haiguste põhjal.

9. Basedovi haigus — kergel kujul.

10. Pöidla kaotus paremal käel (kurakäelastel pahemal käel).

11. Munade ehk suguliikme kaotus.

5. Haigused ja kehalised vead, millest oleneb 10—40% tööjõu kaotus.

1. a) Kui üks silm pime, teise silma nägemise teravus üle 0,3;

b) kui nägemise teravus mõlemal silmal alla 0,5.

Märkus: Nägemise teravus määratakse kindlaks peale täielise korrektsiooni klaasidega.

2. Mõlema kõrva kuulmise vähenemine, kui järelvaatuse alune ei kuule selgesti tasast häält — seljatagant kolme meetri pealt ja valju kõnet 10 meetri pealt mis tekkinud mitmesuguste pikaldaste kesk- ehk sisekõrva põletikude läbi kõrva aparaadi haiguste tagajärjel jne.; mõlema kõrvalesta kaotus.

3. Kusetoru uuris tammis (perineum), suguliikme tüves ehk tema keskkohal.

4. Paranemata sülguurised.

5. Healoomulised kasvaja, mis jalatsite kandmist takistavad ja liikumist raskendavad.

6. Näo näotud rikked armide ehk teiste haiguste tagajärjel.

7. Vaba kõnelemist märksa takistavad parandamatud haigused ja püsivad muudatused nina, näo, suu, kurgu luudes ja pehmetes osades.

8. Kaelakangestus, mis pea vaba pööramist takistab.

9. Parema käe nimetissõrme (Dig. II.) ehk kahe teise sõrme kaotus, täieline kangestus ehk liikumisvõimetus, kurakäelastel — pahema käe pöidla korrasolekul.

10. a) Pahema käe nimetissõrme ehk kolme teise sõrme kaotus, täieline kangestus ehk liikumisvõimetus, pöidla korrasolekul;

b) pöidla kaotus pahemal käel.

Märkus: Sõrmed loetakse puudunuks, kui pöidlal puudub küüslüli ja teistel sõrmedel kaks lüli.

§ 2. Töövõime kaotuse protsendi igal üksikul juhtumusel käesolevas nimekirjas ettenähtud piirides määravad kindlaks asutused, kes arstlist läbivaatamist toimetavad, igakord läbiyaadatava elukutset eraelus silmas pidades.

§ 3. Rahvaväelased, kes vähem kui 100% oma töövõimest kaotanud, saavad niipalju % täiest pensionist (rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seadus § 2 „Riigi Teataja“ nr. 26/27 1920. a.) kui palju % nemad omast töövõimest kaotanud.

Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seadus.

(RT. 26/27 — 1920.)

Üleüldised määrused.

§ 1. Selle seaduse põhjal on riigilt pensioni saamise õigus: a) rahvaväelasel, kes rahu- ehk sõjaajal oma töövõime on kaotanud kas haavade, väliste või sisemiste vigastuste ehk haiguste tõttu, kui need haavad, vigastused ehk haigused Eesti rahvaväeteenistuse täitmisest järgnevad: b) tema naisel ja lastel; c) isikutel, keda rahvaväelane tegelikult üleval pidas enne väeteenistusse võtmist või astumist, ehk keda tema seaduse järele kohustatud on üleval pidama, kui neil ei ole teist toitjat.

§ 2. (Muudetud kujul RT. 98 — 1928.) Pensioni täismäärad on järgmised: 1) ajateenijad reamehed, kapralid ja neile palgatabeli järgi vastavad ametikohad — 50 krooni kuus; 2) ajateenijad nooremad allohvitserid ja neile palgatabeli järgi vastavad ametikohad — 53 krooni kuus; 3) ajateenijad vanemad allohvitserid ja neile palgatabeli järgi vastavad ametikohad — 56 krooni kuus; 4) ajateenijad velt-

veebliid ja neile palgatabeli järgi vastavad ametikohad ja kadetid — 60 krooni kuus; 5) ohvitseride, sõjaväeametnikkude ja üleajateenijate sõdurite pensionitäismääradeks loetakse neile pensioniõigust andva ametikoha palk rahas ja natuuras.

Natuuras antava palga rahaline väärtus määratakse Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse („R. T.“ nr. 149 — 1924) § 5. ettenähtud korras.

Need ohvitserid, sõjaväeametnikud ja nende perekonnad, kes kuni Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse maksimahakkamiseni ei saanud pensioni Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse järgi, ei või viimase seduse järgi enam avaldada pensioni nõudmist.

§ 3. (Maksvuse kaotanud. RT. 98 — 1928.)

§ 4. Pensioni väljaandmine kuulub töö- ja hoolekandeministeeriumi võimkonda ning sünnib tema arvel.

§ 5. Kõik pensioniküsimusse puutuv kirjavahetus ja tunnistused on tempelmaksust vabad.

§ 6. Pensionirahast ei tehta mahaarvamisi võla kustutamiseks ehk nõudmiste rahuldamiseks.

2. Rahvaväelaste pension.

§ 7. 1) Rahvaväelased, kes 100% töövõimest kaotanud, saavad täie pensioni (§ 2.).

Märkus: Rahvaväelased, kes sõjas oma töö-

võime täiesti on kaotanud ja kõrvaltabi tarvitavad, saavad 25% lisapensioni.

2) Rahvaväelased, kes on vähem kui 100% oma töövõimest kaotanud saavad pensioni oma töövõime kaotusele vastavalt nende tabelite järele, mis § 13. põhjal välja antud.

Märkus: Töövõime kaotus alla 10% ei anna õigust pensioni saamiseks.

§ 8. Pension määratakse kas eluaegne või tähtaegne, pensionääri töövõime kasvamise võimaluse järele.

§ 9. Teenistuse täitmisest järgnenute vigastuste võimalikult täpipealseks registreerimiseks tähendavad kõik asutused, millega rahvaväelane väeteenistuses viibides kokku puutub, nagu sõjaväeosad, arstlikud asutused, sidumiskohad, sanitaar- ja soomusrongid jne. „rahvaväelase märkraamatusse“ vastavad teated, mis selgitavad rahvaväelase pensioni saamise õigust. Sarnase märkraamatu puudumise korral annavad mainitud asutused rahvaväelasele määratud vormi järele tunnistuse haavade, vigastuste ja haiguste ning nende tekkimise põhjuste ja aja üle. Samad teated hoitakse alal tähestiku järjekorras neis asutustes.

§ 10. Kõik rahvaväelased, kes sõjaväest lahkuvad teenistuses saadud haavade, vigastuste ehk haiguste tagajärjel, vaadatakse väeosa arstliku komisjoni poolt läbi, kes nende töövõime kaotuse protsendi ära määrab.

§ 11. (Muudetud kujul RT. 1/2 — 1923 ja 87 — 1926.) Rahvaväelased, kes kaotanud töövõime pärast sõjaväest vabastamist, kui

selle kaotuse põhjuseks olid väeteenistuses saadud haavad, vigastused või haigused, või kes mõnesugustel põhjustel ei ole ülevaadatud eelmises paragrafis tähendatud viisil, võivad pensionisaamiseks endid läbi vaadata lasta maakonna rahvaväekomisjonis viie aasta jooksul pärast väeosast lahkumist. Läbivaatamisel tulevad selgeks teha töövõime kaotuse põhjused.

Pärast seda tähtaega on töö-hoolekandeministril õigus läbi vaadata lasta maakonna rahvaväekomisjonis rahvaväelasi, kes eeltähendatud korras läbi vaadatud ei ole, selleks, et määrata kindlaks nende töövõime kaotuse põhjused ning töövõime kaotuse protsent.

M ä r k u s : Kui rahvaväelane ei või isiklikult ilmuda läbivaatusele arsti poolt konstateeritud tervisliku seisukorra pärast, toimetab läbivaatamist rahvaväelase asukohas maakonna rahvaväekomisjoni poolt seks komandeeritud arst.

§ 12. Arstliku läbivaatuse tagajärjest seatakse läbivaatava asutuse poolt (§§ 10. ja 11.) põhjalik akt kokku, kuhu üles märgitakse pen-

V ä l j a a n d j a m ä r k u s : Kui rahvaväelane, kes teenistuskohuste täitmisel vigastada on saanud, peale, käesolevas seaduses tähendatud 5 aasta möödumist soovib läbivaatust kaitseväeteenistuse (maakonna rahvaväe) komisjonis, tuleb temal palve esitada Hariduse- ja Sotsiaalministrile. Palve tulevad juure lisada teenistuslehe ära kiri ja haiguse tunnistuse ära kiri, ehk väeosa ülema tunnistus, millest oleks näha, et vigastus ehk haigus saadud teenistuskohuste täitmisel. Leiab Hariduse- ja Sotsiaalminister palve põhjendatuks, teeb ta korralduse kaitseväeteenistuse komisjonile palutava läbivaatamiseks.

sioninõudja töövõime kaotuse protsent, haiguse liik ehk haiguste ning kehaliste puuduste tabeli paragrahv, mille alla läbivaadatav oma tervisliku seisukorra järele kuulub. Samuti tähendatakse aktis ära, kas töövõime kaotus on jäädav või ajutine.

Kui töövõime kaotus on ajutine, tehakse akti märkus, millal rahvaväelane uuele läbivaatamisele peab ilmuma. See tähtaeg ei tohi olla mitte hiljem kahte aastat, läbivaatamise päevast arvates (§ 25).

§ 13. Tabelid haiguste ja kehaliste puuduste kohta, millest oleneb töövõime kaotus, ja juhatuskirjad arstidele nende tabelite tarvitamise kohta seab kokku töö- ja hoolekandeministeerium ühes sõjaministeeriumiga andmete põhjal, mis annab sõjaväe tervishoiuvalitsuse nõukogu. Need tabelid ja juhatuskirjad avaldatakse „Riigi Teatajas“.

§ 14. § 12. mainitud akt saadetakse läbivaatava asutuse poolt töö- ja hoolekandeministeeriumi. Ära kirjad aktist antakse pensioninõudjale ja saadetakse selle valla- ehk linnavalitsusele, kus pensioninõudja elab.

§ 15. Valla- ehk linnavalitsus asub viibimata peale eelmises §-is ettenähtud ära kirja kättesaamist §§ 29. ja 30. ettenähtud andmete kogumisele, mis tuleb lõpetada hiljemalt kahe nädala jooksul.

§ 16. Vallavalitsus saadab viibimata maakonnavalitsusele kogutud andmed ühes § 12. mainitud ära kirjaga aktist, mida maakonna-

litsused viibimata läbi vaatavad ja pensioni andmise otsustavad eitavalt või jaatavalt. Jaatava otsuse korral määrab ta selle seaduse §§ 2., 7., 8. ja 25. põhjal pensioni kindlaks. Linnas teeb neid otsusi linnavalitsus tema poolt kogutud andmete põhjal. Otsus antakse pensionäridele kirjalikult teada.

§ 17. Rahvaväelastele, kelle pensioni määramine maakonna- ehk linnavalitsuses arutusele tuleb, antakse asjaarutamise päevast teada ja ta võib isiklikult asja arutusel seletusi anda.

§ 18. Maakonna- ehk linnavalitsuse otsuse peale võib pensioninõudja kaebust tõsta töö- ja hoolekandeministeeriumis kuu aja jooksul, otsuse teadaandmise päevast arvates. Töö- ja hoolekandeministeeriumi otsus on lõpulik.

§ 19. Kui läbivaatamise akt maakonna- ehk linnavalitsuses kahtlust äratav, võib tema pensioninõudjat rahvaväekomisjoni poolt uuesti läbi vaadata lasta.

§ 20. Jaatavad otsused (§ 16.) saadab maakonna- ehk linnavalitsus kinnitamiseks töö- ja hoolekandeministeeriumi, kes tarvilised summad kohalistesse renteidesse saadab maakonna- ehk linnavalitsuste nimele, pensioni väljaandmiseks.

§ 21. (Muudetud kujul R. T. 46 — 1930.) Maavalitsused saadavad pensionisajate nimekirjad alevi- ja vallavalitsustele. Linna-, alevi- või vallavalitsused annavad pensionisajaiks kinnitatud isikuile pensioniraamatud,

millega nad saavad pensioni linna-, alevi- või vallavalitsustest.

Pension maksetakse kolme kuu viisi ette, alates 1. juulist 1930.

§ 22. Pensioni antakse välja pensionärile isiklikult ehk tema usaldusmehele. Valla- ja linnavalitsused on kohustatud maksuta tunnistusi välja andma, et pensionärid elus ja pensionisaamise õigust ei ole kaotanud.

§ 23. Nende rahvaväelaste pension, kelle kohta selgeks tehtud, et nad vaimuhaiged ja mitte mõnes asutuses riiklist ehk kogukondlist ülevaapidamist ei saa, makstakse nende naisele, lastele ehk teistele isikutele, kelle hoole all nad viibivad.

§ 24. Linna- ja vallavalitsused valvavad tingimiste muutuste järele, mis pensioni saamise õiguse peale mõju avaldavad, sealjuures vähemalt iga kolme aasta kestes üleüldiseid pensioni saajate nimekirju läbi vaadates.

§ 25. Kui rahvaväelase töövõime kaotus ajutine, ehk kui võimata kohe kindlaks teha töövõime kaotuse jäävat protsenti, määratakse esialgiste andmete põhjal ajutine pension ühest kuni kolme aastani (§ 12). Selle pensioni kestus ei või kauem olla kui üks kuu peale uue läbivaatamise tähtaja.

§ 26. Kui haavadele, vigastustele ehk haigusele järgneb suurem tööjõu kaotus, kui seda võis kindlaks teha läbivaatusel, on pensionäril õigus uut arstlikku läbivaatamist ja pensioni

suurendamist nõuda. Sellekohast nõudmist ei või avaldada enne 2 aastat peale eelmist arstlikku läbivaatust.

§ 27. Pensioni maksetakse pensioni nõudmise avaldamise päevast alates, kuid mitte varem, kui rahvaväelase riiklik ülevalpidamine lõpeb.

§ 28. Isikud, kelle pensioni nõudmine tagasi lükatud, võivad nõudmist korrata mitte varem kui aasta pärast, eelmise otsuse päevast arvates.

§ 29. Pensioni ei maksta aja eest, mil pensionär hoolekande asutuses täielikku riiklikku ülevalpidamist saab, ehk mil ta vangistatud on.

§ 30. (Muudetud kujul R. T. 98 — 1928.) Pensionimaksmine lõpetatakse: 1) kui pensionäri sissetulek võimaldab ta ülalpidamist, missuguse sissetuleku alammääraks on § 2. ettenähtud vastava pensioni täismäär; 2) kui pensionär kohtu poolt mõistetakse karistusele, mis võtab pensioniõiguse; 3) kui pensionär viib välismaal üle lubatud tähtaja; 4) kui pensionär lahkub Eesti kodakondsusest; 5) kui pensionär ei ilmu ajutise pensioni määramisel nimetatud tähtjaks komisjoni poolt mittemõjuvateks tunnustatud põhjustel uuele läbivaatamisele; 6) pensionäri surma korral.

§ 31. Eelmise paragrahvi punkt 5. põhjal lõpetatud pensioni andmist jätkatakse uue läbivaatamise päevast peale, kui pensionäri tervisliku seisukorra järgmine läbivaatus on olnud

mitte hiljem kui 3 aastat pärast selleks määratud tähtaega; samuti jätkatakse eelmise paragrahvi p. 1. põhjal lõpetatud pensioni andmist, kui pensionär oma sissetuleku kaotab.

§ 32. Pensionäri surma korral jääb etteantud pensioniraha riigi kanda.

Rahvaväelaste perekondade pension.

§ 33. Riigilt pensioni saamise õigus on kõigil neil isikuil, kes § 1 p. b ja c ette nähtud kui nende toitja rahvaväelane on:

1) sõjas langenud või jäljeta kadunud; 2) surnud väeteenistuses saadud haavade, sisemiste ja väliste vigastuste või haiguste kätte; 3) surnud rahuajal sõjaväeteenistuses ehk 6 kuu jooksul pärast lahkumist sellest, kui on selgeks tehtud, et surm oli tingitud teenistusest sõjaväes; 4) surnud pensioni saamise ajal; 5) riikliku hoolekande asutusse paigutatud.

§ 34. Eelmises (33.) paragrahvis nimetatud isikud saavad pensioni järgmiselt:

1) nende toitja surma puhul § 33. p. 1.—3. äranähtud juhtumistel:

a) üheliikmeline perekond — pool;

b) kaheliikmeline perekond — kaks kolmandikku;

c) kolme- ja rohkemliikmeline perekond — kolmveerand pensioni täismäärast (§ 2).

2) § 33. p. 4. ja 5. äranähtud juhtumistel — p. 1. all nimetatud osa rahvaväelasele maksetud pensionist (§ 7. p. 2.).

§ 35. Kui § 1. p. b ja c tähendatud isi-

kud, kellel selle seaduse järele õigus on pensioni saada, mõne teise seaduse põhjal pensioni saamise õiguse omandab, määratakse temale see pension, kumb neist kahest suurem.

§ 36. § 1. p. b ja c tähendatud isikud võivad pensioni saada, kui nad on töövõimetud.

Märkus: 1) Rahvaväelase lesk, kui temal sellest abielust laps alla 10 aasta on, 2) lapsed alla 16 a. ja 3) vanad üle 60 aasta loetakse töövõimetuteks.

§ 37. Pensioni määramise nõudmised antakse teada valla- ehk linnavalitsusele suusõnal ehk kirjalikult. Kui nõudmine suusõnalik, seavad tähendatud asutused sellest protokoll kokku.

§ 38. Pensioni nõudmistele lisatakse juure dokumendid: 1) § 33. äratähendatud asjaolude üle, 2) sündimise aja üle ja 3) tõendused selle üle, et pensioni nõudja § 1. p. b ja c alla käib. Valla- ehk linnavalitsused muretsevad peale selle teateid § 36 äratähendatud andmete üle ja selle üle, et asjaolusid ei ole, mis annaks põhjust pensioni maksmise ajutiseks katkestamiseks ehk lõpetamiseks.

Märkus: Nimetatud dokumentide puudumise korral ei takista eelmises (37.) paragrahvis ülesloetud asutused asja käiku, kuid nõuavad viibimata vastavatest asutustest puuduvad dokumendid.

§ 39. vallavalitsused saadavad kõik käesolevad andmed, nagu pensioninõudja palvekirja, protokoll (37.), § 38. mainitud tunnistused ja teised andmed maakonnaavalitsustele. Maakonna ja linnavalitsused vaatavad järgmi-

sel koosolekul sissetulnud sooviavaldused läbi, otsustavad jaatavalt ehk eitavalt pensioni määramise ja annavad oma otsuse kirjalikult teada. Edaspidise asjaajamise kohta on maksvad §§ 17, 18, 20, 21, 24 ja 32.

§ 40. Pension määratakse nõudmise päevast peale; sel juhtumisel kui perekonnatoitja pensioni sai, sellest päevast peale, milleni viimasele pension välja antud.

§ 41. § 1. p. b ja c tähendatud isikutele ei makseta pensioni neil kordadel, mis § 29. ette nähtud.

§ 42. Pensioni maksmine lõpeb täiesti § 32. p. p. 1., 2., 3., 4. ja 6. tähendatud juhtumistel ja peale selle naisisikute abiellu astumisega.

§ 43. Maakonna- ja linnavalitsuse ülesandeid, mis selles seaduses ette nähtud, võib maakonna- või linnavalitsuse otsuse põhjal nende hoolekande osakondade peale panna.

§ 44. Töö ja hoolekandeministeeriumile jääb õigus selle seaduse tarvitamise kohta juhatuskirju (instruktsioone) välja anda, neid „Riigi Teatajas“ avaldades.

§ 45. See seadus loetakse maksvaks 11. novembrist 1918. a.

§ 46. Sellel seadusel on edasilükkamatuse iseloom.

Juhatuskiri rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse tarvitamise kohta.

(RT. 61/62 — 1920.)

1. Iga rahvaväelase ehk rahvaväelase perekonna kohta, kes valla ehk linnavalitsuse poole pöörab pensioni saamise nõudmisega, seavad valla- ehk linnavalitsused kaustiku kokku, kuhu mahutatakse palvekiri ehk protokoll, kõik ligipandavad tunnistused, valla- ehk linnavalitsuse poolt kogutud andmed ja muu asja kohta puutuv kirjavahetus.

§ 2. Suusõnalise pensioni nõudmise üle kokkuseatud protokollis peab äratähendatud olema:

1) kui pensioni nõudja on rahvaväelane — a) tema nimi, isanimi, perekonnanimi, b) andmed, mille peale nõudja oma pensioni õigust põhjendab, c) elukoht ja d) protokoll kokkuseadmise aeg;

2) Kui pensioni rahvaväelase perekonnale nõutakse — a) pensioninõudja ja perekonnaliigete nimed, isanimed, perekonnanimed, b) nende sugulus ehk muu side rahvaväelasega,

kelle järele pensioni nõutakse, c) asjaolud, mille peale pensioni õigust põhjendatakse, d) milal rahvaväelane surnud või hoolekande asutusse paigutatud (seaduse § 33), e) pensioni nõudja elukoht ja f) protokoll kokkuseadmise aeg.

3. Otsekohe peale kirjaliku palve kättesaamist või protokoll kokkuseadmist, kui pensioni nõudmine suusõnalik olnud, asuvad nimetatud asutused rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduses ettenähtud andmete kogumisele, mida nemad selle paragrahvi juure lisatud kavade järele iseäralisele lehele üles tähendavad (kava nr. 1, kui pensioni nõudja rahvaväelane, ja nr. 2, kui pensioni rahvaväelase perekonnale nõutakse) ja nõuavad kõik tarvilised tunnistused vastavate asutustelt, kui need kirjalisele ehk suusõnalisele pensioni nõudmisele ligi ei ole pandud või puudulised on.

4. Kui rahvaväelasel ehk tema perekonnal kindlad tõendused puuduvad ameti üle, mida rahvaväelane täitis sõjaväeteenistuses olles ja mille järele tema palka sai, siis nõuavad valla ehk linnavalitsused need tõendused viibimata vastavate väeosadelt ehk asutustelt, ära tähendades oma nõudmistes, et nendes tunnistustes tingimata üles märgitud peab olema, kas pensioni nõudja või isik, kelle järele pensioni nõutakse, oli rahvaväelane või vabapalgaline teenija.

5. Pensioni nõudmistele pannakse ligi järgmised tunnistused: 1) Kui pensioninõudja rah-

vaväelane on: a) Seaduse § 12. tähendatud arstliku läbivaatamise akt, b) selle juhatuskirja § 4. tähendatud tunnistus.

2) Kui pensioni rahvaväelase perekond nõuab: a) seaduse § 38. tähendatud tunnistused (seaduse § 1. p. c. tähendatud isikute kohta tuleb tingimata kindlad tõendused juure lisada, et rahvaväelane neid on toitnud b) seaduse § 33. p. p. 4. ja 5. tähendatud juhtumistel tõendused rahvaväelase pensioni suuruse üle, c) muil juhtumistel selle juhatuskirja § 4. tähendatud tunnistus.

6. Seaduse § 11. ja 26. tähendatud juhtumistel antakse soov arstlikult läbivaadatud saada valla- ehk linnavalitsusele teada, kes rahvaväekomisjonile sellest teada annab ja viimase poolt määratud läbivaatamise ajast pensionõudjale teatab.

7. Arstliku komisjoni poolt kokkuseatud aktis peab äratähendatud olema peale rahvaväelase nime ja läbivaatamise aja a) vigastuse ehk haiguse lühike kirjeldus, b) kas vigastus või haigus on rahvaväeteenistuse kohuste täitmisega ühenduses saadud, c) mitme protsendi võrra piirab tema rahvaväelase töövõimet, d) kas kõrvaline abi tarvilik on, e) missugusesse liiki ja mitmendamata punkti alla kuulub haigus ehk vigastus „Riigi Teatajas“ nr. 43/44 24. märtsil 1920. a. avaldatud haiguste ja kehaliste puuduste nimestiku järele, f) kas äratähendatud töövõime kaotuse protsent on jäädav või ajutine, g) viimasel juhtumisel — millal

uus läbivaatamine peab olema. Nende teadete puudumisel tuleb sellekohaselt kokkuseatud tunnistus nõuda asutuselt, kes rahvaväelase arstlikult läbi vaadanud, tarviduse korral rahvaväelast uuesti lasta läbi vaadata.

8. Linnavalitsused peale andmete kogumise ja tunnistuste kättesaamise, maakonnavalitsused peale selle, kui nemad vallavailtsustelt kogutud andmed ja tunnistused saavad, annavad pensioninõudjale kirjalikult aegsasti teada, millal nende pensioni nõudmine arutusele tuleb. Määratud päeval vaadatakse kõik asjasse puutuv materjal läbi, tehakse kindlaks pensioni nõudja (ehk perekonna toitja, kui pensioni perekond nõuab) sõjaväelisele ametile vastav pensioni täismäär, võrreldakse seda täismäära pensioninõudja sissetulekuga ja otsustatakse kõiki neid ja teisi seaduses nõutud andmeid silmaspidades pensioni andmine jaatavalt või eitavalt. Jaatava otsuse puhul määravad maakonna- ehk linnavalitsused pensioni suuruse kindlaks, aluseks võttes: 1) pensioninõudja (ehk perekonnatoitja) ametile vastavat pensioni täismäära; 2) kui pensioni rahvaväelane nõuab — a) pensioninõudja töövõime kaotuse protsenti, b) seaduse § 7. ja „Riigi Teataja“ nr. 43/44 — 24. märtsil 1920. a. avaldatud haiguste ja kehaliste puuduste nimestiku §3; 3) kui pensioni rahvaväelase perekond nõuab — seaduse § 34. Sellejärele määratakse kindlaks aeg, millest alates pensioni tuleb maksta ja rehkendatakse välja nendelsamadel alustel, kui palju üleüldse

pensioni saada on kuni järgneva kuu esimese päevani. Kui pensioni seaduse § 25. vastavalt ajutine määratakse, siis peab ka tema kestvuse aeg äramääratud olema.

9. Maakonna või linnavalitsuse otsused ühes kuupensioni ja eelmises paragrahvis tähendatud summa suurusega tähendatakse kirjalikult üles ja saadetakse ühes kõige materjaliga töö- ja hoolekandeministeeriumile kinnitamiseks. Samal ajal antakse otsusest pensioninõudjale kirjalikult teada, eitava otsuse puhul selle põhjusi ära tähendades.

Tä h e n d u s. Kui pensioni nõudja pensioni oodates ajutist toetust on saanud, siis tähendatakse ka see kogusummas üles ja arvatakse maksetavast pensionist maha.

10. Töö- ja hoolekandeministeerium seab kokku pensionisaajateks kinnitatud isikute nimekirja ja saadab selle vastavale maakonna- ehk linnavalitsusele ühes pensioniraamatutega. Samal ajal saadab tema ära tarvilised rahasummad pensioni väljamaksmiseks. Edaspidi saadetakse tarvilised summad iga kuu alguseks maakonna- ja linnavalitsustele kätte. Pensioni määramise kinnitamata jätmise korral annab töö- ja hoolekandeministeerium sellest kirjalikult teada, kinnitamata jätmise põhjusi ära tähendades.

11. Ajutine pension määratakse nii pika aja peale, et tema üks kuu peale seaduse § 12. tähendatud aktis äranäidatud uue läbivaatamise tähtaega kestab.

12. Seaduse § 18. ettenähtud kaebtused,

samuti ka kaebtused vallavalitsuste peale antakse ära sellele asutusele, kelle peale kaebtust tõstetakse. Kaebtusele lisatakse kõik kaebtust põhjendavad tõendused kaasa. See asutus lisab kõik asjasse puutuva materjaali kaasa, tarbekorral ka oma seletuse ja saadab kõik materjaali ühe nädala jooksul edasi.

13. Seaduse § 23. ettenähtud juhtumisel tähendavad valla- ehk linnavalitsused ära, keda on rahvaväelase hoolekandjaks seaduslikult määratud ehk kui niisugust ei ole, kelle hoole all on rahvaväelane ja kellele pension välja maksta tuleb, ja tähendavad selle teadetelehesse üles.

14. Igasugustest muudatustest, mis pensionisaamise õiguse peale mõju avaldavad, annavad linnavalitsused otsesteel, vallavalitsused maakonnavalitsuste kaudu töö- ja hoolekandeministeeriumile teada, kes pensioni andmist selleskohaselt parandab. Tarviduse korral peavad vastavad asutused ise pensionimaksmise seisma panema, sellest töö- ja hoolekandeministeeriumile selles paragrahvis näidatud korras teatades.

15. Sissetuleku kindlaksmääramisel, mis § 30. p. 1. põhjal pensioniandmise lõpetamiseks ehk mittemääramiseks põhjust annab, võetakse aluseks sissetulekumaksu määramiseks saadud andmed, kuid arvesse tulevad võtta ka kõik muud andmed sissetuleku üle, mis valla, linna ehk maakonnavalitsustele teada on või teata-

vaks saavad, niisama ka amet, äri-, ettevõtte- ja varanduse suurus ja väärtus.

16. Rahvaväelase perekonnaliikmed loetakse töövõimetuks, kui nende vigastused, haigused ehk nõtrus nii suur on, et nemad oma harilikku tööd ei suuda teha, mille üle silmanähtavatel juhtumistel otsustavad valla- ja linnavalitsused, ära tähendades, millest nimelt töövõimetus oleneb. Muil juhtumistel teeb seda kindlaks Asutava Kogu poolt 9. detsembril 1919. a. vastuvõetud „rahvaväelaste perekondade toetamise seaduse“ § 3. ettenähtud komisjon.

17. Seaduse § 1. p. c tähendatud isikute üle peavad valla ja linnavalitsused tingimata selgusele jõudma ja ära tähendama, kas nendel ei ole kedagi isikut, kes neid maksvate seaduste järele kohustatud on toitma ja kui niisuguseid on, ära tähendama, kes nemad nimelt on.

Töö-hoolekandeministeeriumi ringkiri maa- konna- ja linnavalitsustele.

(RT. 67/68 — 1920.)

Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse („Riigi Teataja“ nr. 26./27. — 1920. a.) elluviimiseks seletab töö-hoolekandeministeerium nimetatud seaduse § 44. põhjal järgmist aja kohta, millest alates pensioni tuleb arvata:

1) Rahvaväelastele, kes sõjaväest lahkuvad teenistuses saadud haavade, vigastuste ehk haiguste tagajärjel (§ 10) tuleb pensioni ar-

vata sõjaväeteenistusest vabastamise päevast alates, kuid mitte varem kui rahvaväelase riiklik ülevaλπidamine lõppenud;

2) rahvaväelastele, kes oma töövõime kaotanud peale sõjaväest vabastamist, kui aga kindlaks on tehtud, et selle kaotuse põhjuseks olid väeteenistuses saadud haavad, vigastused või haigused (§ 11), tuleb pensioni arvata pensioni nõudmise päevast alates;

3) rahvaväelaste perekondadele, kelle toitja sõjas langenud või jäljeta kadunud, surnud väeteenistuses saadud haavade, sisemiste või väliste vigastuste või haiguste kätte (§ 33 p. 1. ja 2.) a) enne pensioni seaduse „Riigi Teatajas“ avaldamist (21. veebr. 1920) — tuleb pensioni arvata asjaolu tekkimise päevast alates, mis pensioni saamist õigustab, b) pärast pensioni seaduse „Riigi Teatajas“ avaldamist ja § 33 p. 3 ettenähtud juhtumistel pensioni nõudmise päevast alates;

4) rahvaväelaste perekondadele, kelle toitja pensioni sai (§ 33 p. 4 ja 5) tuleb pensioni arvata sellest päevast alates, milleni perekonna-toitjale pension välja makstud (§ 40).

Selle ringkirja p. 3-as tähendatud juhtumistel arvatakse pensionist maha:

1) kui perekond toetusraha on saanud Ajutise Valitsuse määruse järele 5. novembrist 1918 — summa, mis perekond selle määruse järele on saanud;

2) Kui perekond toetusraha on saanud rahvaväelaste perekondade toetamise seaduse

järele („Riigi Teataja“ nr. 108 — 1919. a.)
— toetusraha summa, mis perekond on saanud
aja eest, mille eest temal õigus pensioni saada.

**Töö-hoolekandeministeeriumi ringikiri kõigile
linna ja maakonna rahvaväe-komisjonidele ja
kõigile linna ja maakonna-valitsustele.**

(RT. 125/126 — 1920.)

Lääne maakonna rahvaväe-komisjon on
pööranud töö-hoolekandeministeeriumi poole
järgmise järelepärimisega:

„On juhtumisi olnud, et maakonna rahva-
väekomisjoni poole pööravad palvega sõja-
väest haiguste ja vigastuste pärast arstide kom-
misjonide otsuste põhjal vabastatud rahvaväe-
lased, et neid saaks rahvaväe-komisjonis läbi
vaadatud ja töövõime kaotuse % ära määratud
pensioni saamiseks, tunnistusi ette näidates,
milles on ära tähendatud töövõime kaotuse %
ja ka ära määratud uue läbivaatuse aeg, mis
aga on välja antud enne „pensioni seadusi ja ni-
mestikkude haiguste ja kehaliste puuduste koh-
ta, mis rahvaväelastele õiguse annavad pensioni
saada“ avaldamist „Riigi Teatajas“.

Pensioni seaduse § 11 põhjal võivad maa-
konna rahvaväe-komisjonid üle vaadata ja
töövõime kaotuse % ära määrata nendel sõja-
väest vabastatud rahvaväelastel, kellel see veel
ära määratud ei ole. § 26 põhjal ei või uut
arstlikku läbivaatuse nõudmist avaldada enne
2 aastat peale eelmist arstlikku läbivaatust.

Seda ette kandes palub Lääne maakonna

rahvaväe-komisjon juhatus selle kohta, kas tulevad need sõjaväest vabastatud rahvaväelased, kelle töövõime kaotuse % on määratud arstide komisjonides enne „nimestikkude haiguste ja kehaliste puuduste kohta, mis rahvaväelastele õiguse annavad pensioni saada“ avaldamist „Riigi Teatajas“ (24. märts. 1920. a.) maakonna rahvaväe-komisjonis läbi vaadata ja töövõime kaotuse % ära määrata enne 2 aastat ehk enne määratud uue läbivaatuse tähtaega.“

Et mainitud järelepärimisel üldine tähendus on, teatab töö-hoolekandeministeerium kõigile rahvaväekomisjonidele ja linna- ja maakonnavalitsustele, et need vabadussõja invaliidid, kes arstlistes komisjonides läbi olid vaadatud enne haiguste ja kehaliste puuduste nimestiku avaldamist „Riigi Teatajas“ (24. märtsil 1920. a. nr. 43/44), missugune nimestik on väljaantud rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse („Riigi eTataja“ nr. 26/27) §§ 7 ja 13 põhjal, ja kelle invaliidsuse tunnistused ülemaltoodud haiguste tabelile, pensioni seadusele ja pensioni seaduse tarvitamise kohta antud juhatuskirja punkt 7-dale („Riigi Teataja“ nr. 61/62 — 1920. a.) ei vasta, kui invaliidid seda nõuavad, tulevad rahvaväe komisjonides uuesti läbi vaadata ülemaltoodud haiguste ja kehaliste puuduste nimestiku järele.

Pensioni seaduse §§ 11 ja 26 ettenähtud asjaolud tulevad maksvaks lugeda ainult nen-

de invaliidide kohta, kelle töövõime kaotuse % on Eesti pensioni seaduse põhjal kindlaks tehtud.

Töö-hoolekandeministeeriumi ringkiri maa- konna- ja linnavalitsustele.

(RT. 14/15 — 1922.)

Täienduseks ringkirjale 3. maist 1920. a. nr. 11.536 (RT nr. 67/68 — 1920. a.) teatab töö-hoolekandeministeerium, et selle ringkirja § 1 ja § 3 punkt a ettenähtud ajast, s. o., rahvaväelaste sõjaväeteenistusest lahkumise või langemise ehk jäljeta kadumise päevast alates määratakse pensioni ainult nendele, kes pensioninõudmisega kuni 1-se maini 1922 esinevad. Kõigile nendele aga, kes pensioninõudmisega esinevad peale 1-st maid 1922. a., määratakse pensioni rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse §§ 27 ja 40 ettenähtud ajast.

Rüigikohtu seletusi.

1. Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi otusega 6. 7. 29. lõpetati A. Õ-le pensionimaksimine arvates 1. veebr. 1928. põhjusel, et tema tulu ületab reamehe pensioni täismäära. Palvega 21. veebr. 1930, mis antud S. vallavalitsusele 22. veebr. 1930, uuendas A. Õ. oma pensioninõudmist, väites, et tema tulu ei ületa praegu maksvat reamehe pensioni alam-määra 600 kr. aastas. S. vallavalitsus kui ka V. maavalitsus pooldasid A. Õ. palve rahuldamist. Kuid Hariduse- ja Sotsiaalministeeri-

umi otsusega 15. apr. 1930. lükati A. Õ. nõudmine tagasi põhjendusel, et pensioniseaduse (RT 26/27 — 1920) § 28 järgi võib pensioninõudmist korrata mitte varem, kui ühe aasta pärast eelmise otsuse tegemise päevast arvates.

A. Õ. kaebuse puhul Riigikohus tühistas H.-S.ministeeriumi otsuse, saates asja ministeeriumile uueks otsustamiseks järgmistel põhjustel:

Rahv. ja n. perek. pens. s. (RT 26/27 — 1920) §§ 28 ja 31 määrused ei seisa omavaljel ühenduses, vaid kumbki neist näeb ette erijuhtumeid. § 28 on ettenähtud juhtum, kus pensioninõudmine on lükatud tagasi, kuna § 31 räägib pensioninõudmisest, mis on juba tunnustatud, kuid mille maksmine oli katkestatud. Kuna esimesel juhul on seatud üles nõue, et pensioninõudmine ei tohi korduda mitte varem, kui aasta pärast eelmise otsuse päevast arvates, ei sisalda § 31 niisugust nõuet, vaid määrab, et pensionimaksmist jätkatakse niipea, kui takistus, mille pärast pensionimaksmine ära jäi, on kõrvaldatud. Järjekult ei ole mingit põhjust niisugustel kordadel määrusesse tuua kitsendust, et takistuse kõrvaldamisest ei või teatada varem kui aasta pärast arvates otsusest, millega pensionimaksmine oli katkestatud. (Adm. t. 139 II/30).

2. Rahv. ja n. perek. p. s. § 11 põhjal (RT 87 — 1926) on Hardiuse- ja Sotsiaalminister õigustatud, aga mitte kohus-

t a t u d läbi vaadata laskma maakonna rahva-
väekomisjonis neid rahvaväelasi, kes viie aast-
ta kestel pärast väeosast lahkumist ennast arst-
liku komisjoni poolt läbi vaadata ei ole lask-
nud (Adm. t. 245 II/24).

3. Rahvaväel. ja n. perek. p. s. § 33 p.
2 järgi on rahv. perekondadel pensionisaamise
õigus, kui rahvav., olles nende toitja, on sur-
nud väeteenistuses saadud haavade, sisemiste
ja väliste vigastuste või haiguste tagajärjel.

Selles määruses tarvitatud sõna „väeteenis-
tuses saadud“ ei tule mõista nii, et vigastused
ja teised seal tähendatud surmajuhud peavad
väeteenistuse ajal saadud olema, vaid nii, et
nad on väeteenistuse täitmisest järgnenud, na-
gu see sama seaduse § 1 p. a. väljendatud. Ei
või arvata, et rahvaväelane, võrreldes oma pe-
rekonnaga, pensionisaamise õiguse suhtes oleks
seaduseandja poolt asetatud halvemasse seisus-
korda. Sõnal „väeteenistuses saadud“ ei tä-
henda ajalist sidet haiguse tekkimise ja haiges-
tunud isiku teenistuses olemise aja vahel, vaid
põhjuslikku sidet, mis tõendab, et haigus tek-
kis tegeliku teenistusekohuste täitmise tõttu.

Niisugune põhjuslik side rahvaväelase sur-
ma ja väeteenistuse kohuste täitmise vahel peab
olema kindlaks tehtud sellekohaste tõenduste-
ga. Sääraseks tõenduseks ei või aga lugeda
seda, et rahvaväelane läks rahvaväkke tervena,
sest loomulikult võivad teenistuse ajal tekkida
igasugused haigused, millel teenistusega üldse
ei ole mingit sidet (Adm. t. 249 II/24).

4. Haiguse tekkimine teenistusajal ei ole veel üksi tõenduseks, et haigus on saadud teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel. Viimane asjaolu nõuab veel erilist tõestamist ja põhjendamist (Adm. t. 342 II/30).

5. A. J. kes oli kaitseväes sundaega teenimas, sai kasarmu õuel tunnimehe ettevaatamatult püssiga ümberkäimisel surma. A. J. isal on pensioni õigus, sest A. J. oli surma saamise ajal kaitseväeteenistuses ja teenistuskohuste täitmise tagajärjel pidi viibima kasarmu õuel (Adm. t. 775 II/31).

6. Pensioni maksmise lõpetamine Rahvaväelaste ja nende perek. pens. s. põhjal peab sündima sama asutuse poolt ja samas korras kui selle määramine. Töö- ja Hoolekandeministeerium ei või pensioni andmist lõpetada, ilma et kohalik Maavalitsus asja oleks arutanud ja pensioni saajal võimalus oleks olnud isiklikult selles asjas seletusi anda (Adm. t. nr. 1011 II/26).

7. Rahvav. ja nende perek. pens. s. § 1 p. c. järele on selle seaduse põhjal õigus pensioni saada isikuil, keda rahvaväelane tegelikult ülal pidas enne väeteenistusse astumist, ehk keda tema seaduse järele kohustatud on ülal pidama, kui neil ei ole teist toitjat. Sama seaduse muutm. seaduse (RT. 106 — 1923. a.) järele antakse Töö-Hoolekandeministrile õigus § 1. p. c. ettenähtud isikuile, kellel peale langenud ehk surmasaanud rahvaväelase veel teisi toitjaid on, määrata pensioni juhtudel, kui

teised toitjad ainelise või tervisliku seisukorra tõttu ülalpidamise kohustist täita ei suuda või selle täitmine iseäraliste raskustega seotud on, kuni need takistused olemas. Seepärast ei võinud Töö-Hoolekandeminister pensioni nõudmist tagasi lükata ja pensioni maksmist lõpetada seepärast, et pensioninõudjal on tütred, kes on kohustatud oma vanemaid ülal pidama ja et tütred suudavad seda teha, kuna ühe tütre mees on vabriku ja majade omanik ja teise tütre mees on võimlemisõpetaja koolis. Kuid see asjaolu, et ühe tütre mees on vabriku ja majade omanik ja teise tütre mees võimlemisõpetaja, ei tõenda iseenesest, et tütred suudavad oma vanemaid ülal pidada, kui neil enestel ei ole mingisugust erivarandust, mis meeste valdamisele ei kuulu, või mõnesugust sissetulekut, millest vanemaid ülal pidada suudaks. Tütarde mehed võivad küll jõukad olla ja neil võivad sissetulekud olla, kuid nad ei ole seaduse järele kohustatud naise vanemaid ülal pidama (Adm. t. 624 II/28).

8. Rahv. ja nende perek. pens. seaduses ei ole ette nähtud, et Hariduse- ja Sotsiaalministeerium oleks kohustatud pensioninõudja palvel laskma toimetada uut arstlikku järelevaatust mõnesuguses eriarstide komisjonis. Eraarsti tunnistust ei ole Hariduse- ja Sotsiaalministeerium kohustatud arvestama (Adm. t. 981 II/30).

9. Rahvav. ja nende perek. p. s. järgi ei olene naise pensionisaamise õigus mehe pensi-

onisaamise õigusest, vaid täiesti sõltumata sellest ja olenedes ka naise töövõimetuselt ja jõukusest (Adm. t. 992 II/32).

10. Maakonna Rahvaväekomisjoni (Kaitseväeteenistuse komisjoni. Väljaandja.) otsuste peale adm.-kohtu korras kaevata ei saa. Kaebus tuleb anda Rahvaväe Peakomisjonile (Kaitseväeteenistuse Peakomisjonile. Väljaandja.) Maakonna komisjoni kaudu (Adm. t. 252/20).

11. Pensioni määramisel on Töö-Hoolekandeministeerium kohustatud arvestama arstliku komisjoni arvamisega (Adm. t. 291 II/27).

12. Rahvaväelase perekond on see, kes temast eluajal ära rippus, s. o. naine ja lapsed ilmskahtlemata, tema vanemad aga jne. ainult siis, kui langenud sõdur neid tegelikult toitis (Adm. t. 405 I/23).

Ajutine veneaegiste pensionäride toetamise seadus.

(RT. 77/78 — 1920.)

§ 1. Kõigil Eesti vabariigi kodanikked, kellele oli määratud Vene valitsuse ajal riigi ehk riigi valitsuse poolt korraldatud emerituur- ehk pensionikassadest pension, paiuk ehk muu kindel perioodiline abi, on õigus Eesti vabariigilt ajutist toetust saada tingimustel, mis allpool kindlaks tehtud.

Märkus: Ilmasõja invaliididele ehk ilmasõjas langenute perekondadele antakse abi selle seaduse järele ka siis, kui Vene valitsuse poolt pensioni veel määratud ei olnud, kuna neil õigus oli pensioni saada.

Täiendus (RT. 26 — 1923). Asutava Kogu poolt 18. mail 1920. a. vastuvõetud Ajutise Veneaegsete pensionäride toetamise seaduse alusel (RT. nr. 77/78 — 1920 a.) antakse toetust ka nendele Vabariigi kodanikkudele, kes Vene seaduste järele kuni 15. novembrini 1917. a. pensioni õigusliseks saanud, kuigi nendele pensioni määratud ei olnud, nemad aga kindlaks teevad, et nendel õigus on nimetatud seaduse § 1 tähendatud allikatest

pensioni saada ja sellekohased dokumentaalsed tõendused ette panevad.

Märkus 2. (RT. 143 — 1924). Selle seaduse järgi määratakse toetusraha ka ilmasõjas surma saanud või teadmata kaduma läinud sõdurite vanematele, kui neil ei ole teist toitjat.

Töö-hoolekandeministrile antakse õigus käesolevas märkuses ettenähtud isikutele, kellele peale langenu või teadmata kadumaläinud sõduri veel teisi toitjaid on, määrata pensioni juhtumistel, kui teised toitjad ainelise või tervisliku seisukorra tõttu ülespidamise kohustust täita ei suuda või selle täitmine iseäralikkude raskustega seotud on, kuni need raskused olemas.

§ 2. Eelmises paragrahvis (§ 1) nimetatud isikud saavad ainult siis toetust, kui nad töövõimetud on ja neil ei ole varandust ega sissetulekut, mida eluülevalpidamiseks jatkuks.

Märkus: (Kaotatud RT. 26 — 1923.)

§ 3. Selle seaduse käsitamise juures loetakse töövõimetuks isikud alla 16 aasta ja üle 60 a., niisama naised, kellel lapsed alla 10 aasta.

§ 4. (Muudetud kujul RT. 99/100 — 1920.) Töövõimetuse üle otsustab maakonna või linnavalitsus, abitahtja elukohale vastavalt. Kahtlastel kordadel otsustab töövõimetuse üle maakonna- või linnavalitsuse ettepanekul või abitahtja nõudmisel iseäraline komisjon, mis koos seisab maakonna- või linnavalitsuse esitajaist, maakonna- või linna-

arstist maakonna- või linnavalitsuse esitaja juhatusel.

§ 5. (RT. 26 — 1923.) Selle seaduse järele on pensionääril õigus toetust saada alljärgneva tabeli järgi:

% %	1 liige	2 liiget	3 liiget	4 liiget ja rohkem
	kr.	kr.	kr.	kr.
100	10.—	16.—	20.—	22.—
95	9.50	15.20	19.—	20.90
90	9.—	14.40	18.—	19.80
85	8.50	13.60	17.—	18.70
80	8.—	12.80	16.—	17.60
75	7.50	12.—	15.—	16.50
70	7.—	11.20	14.—	15.40
65	6.50	10.40	13.—	14.30
60	6.—	9.60	12.—	13.20
55	5.50	8.80	11.—	12.10
50	5.—	8.—	10.—	11.—
45	4.50	7.20	9.—	10.90
40	4.—	6.40	8.—	8.80
35	3.50	5.60	7.—	7.70
30	3.—	4.80	6.—	6.60
25	2.50	4.—	5.—	5.50
20	2.—	3.20	4.—	4.40
15	1.50	2.40	3.—	3.30
10	1.—	1.60	2.—	2.20

M ä r k u s : Selles seaduses arvatakse perekonnaliigeteks naine, lapsed ja vanemad.

§ 6. Kui Vene valitsuse ajal pensioni makseti arvesse võttes pensionäri tööjõu kaotuse protsenti, tuleb seda ka nüüd teha, kusjuures pensioni täismääraks loetakse perekonna peale tulev kogusumma § 5 järele.

§ 7. Selles seaduses määratud toetuse väljaandmist korraldab töö- ja hoolekande-

minitseerium ning tema orgaanidena kohtadel valla-, alevi-, linna- ja maakonnavalitsused.

§ 8. Kõik need, kellel on õigus riigilt toetust saada selle seaduse 1, 2, 3 ja 5 paragrahvi põhjal annavad sellekohase nõudmise suusõnaliselt või kirjalikult, maal, — kohalisele vallavalitsusele, alevis — alevivalitsusele, linnas — linnavalitsusele, kes viibimata asub andmete kogumisele selle seaduse §§ 1, 2, 3 ja 5 tähendatud isikute üle. Teadete kogumine peab olema lõpetatud hiljemalt ühe kuu jooksul.

Märkus: 1. (Muudetud kujul RT. 26 — 1923.) Nõudmisele tuleb juure lisada pensioniraamat või muud tõendused, et nõudjale tõesti Vene valitsuse ajal pension ehk muu § 1 nimetatud kindel abiraha oli määratud või et tema selle õiguslikuks kuni 15. novembrini 1917. a. oli saanud. Ilmsõjas langenute või teadmata kadunute perekonnad peavad esitama tõendused perekonna toitja surma või teadmata kadumise üle

Märkus: 2. Otsustamine, kas esitatud tõendused küllalt usaldusväärilised on, kuulub töö-hoolekandeministrile.

§ 9. Valla- või alevivalitsus saadab kahe nädala jooksul maakonnavalitsusele sellekohase kava järele toetusõiguslike perekondade kohta puutuvad andmed ühes oma ettekandega, mida maakonnavalitsus kahe nädala jooksul läbi vaatab ja toetuse andmise jaatavalt või eitavalt otsustab. Linnas otsustab toetuse andmist linnavalitsus, tema poolt kogutud andmete põhjal.

Linna- või maakonnavalitsused saadavad

jaatavad otsused toetuse määramise üle iga kahe nädala tagant töö- ja hoolekandeministeeriumi hoolekande osakonnale, kes need otsused kinnitab ja tarvilikud summad kohalikkudesse renteidesse saadab maakonna- või linnavalitsuse nimele toetuse väljamaksmiseks.

§ 10. Maakonnavalitsused saadavad selle järele valdadesse nimekirjad, keda toetuse saajaiks kinnitatud. Valla-, alevi- või linnavalitsus annab toetuse saajaks kinnitatud isikule toetusraamatu, kuhu kirjutatakse abisaajate perekonnaliigete arv, nimed, vanus ning abiraha üldsumma, ministeeriumi poolt kinnitatud kava järele.

§ 11. (Muudetud kujul. RT. 46 — 1930.) Toetus antakse välja linna-, alevi- või vallavalitsustest ja maksetakse kolme kuu viisi ette, alates 1. juulist 1930.

§ 12. Linna-, alevi-, või vallavalitsused peavad toetuse saajate perekondade koosseisu muutumise järele valvama. Politseile tehakse ülesandeks teatada kõigi sarnaste perekondade koosseisu muutumisest kohalisele linna-, alevi- või vallavalitsusele, kes toetusraha väljaandmist sellekohaselt parandab.

§ 13. Kõik asjaajamise kulud kaetakse omavalitsuste summadest.

§ 14. (Muudetud kujul RT. 26 — 1923.) Kui toetuse saaja ära sureb, siis maksetakse tema toita olevaile isikuile toetust edasi järgmisel määral:

a) kui jääb järele üks isik — 10 krooni,

- b) kaks isikut — 16 krooni,
- c) kolm isikut — 20 krooni,
- d) neli või enam isikuid — 22 krooni kuu kohta.

15. Selle seaduse mittetäitmise või rikumise üle valla- või alevivalitsuse poolt võivad asjast huvitatud isikud kaevata maakonnavalitsusele, kuna selle ja linnavalitsuste peale võib kaevata töö- ja hoolekande ministeeriumi hoolekande-osakonnale, kelle otsus on lõpulik. Edasikaebamiseks määratakse kuuajaline tähtaeg otsuse kirjalikust teadaandmise päevast arvates.

Märkus: Selle seaduse põhjal antavad kaebused ja palvekirjad on tempelmaksust vabad.

§ 16. Maakonna- ja linnavalitsuse ülesandeid, mis selles seaduses ette nähtud, võib maakonna- või linnavalitsuse otsuse põhjal nende hoolekande osakondade peale panna.

§ 17. Kui toetuse saajal mõne teise seaduse järele pension ehk abisaamine on võimaldatud, siis lõpetatakse toetuse andmine selle seaduse järele.

Sel seadusel on edasilükkamatuse iseloom.

Juhatuskiri Riigikogu poolt 8. veebruaril 1923. a. vastuvõetud ja „Rügi Teatajas“ nr. 26 — 1923. a. väljakuulutatud veneaegsete pensionäride toetamise seaduse muutmise seaduse elluviimise kohta.

(RT. 43 — 1923.)

§ 1. Isikud, kes nimetatud seaduse § 3 ettenähtud toetusraha kõrgendust seadu-

se maksmahakkamise päevast arvates soovivad saada, peavad sellekohased nõudmised kas kirjalikult ehk suusõnaliselt oma elukohale vastavale vallavalitsusele või linna hoolekande osakonnale esitama mitte hiljem 1. juulit 1923. a. Suusõnaline nõudmine protokolleeritakse.

Nõudmisele tulevad juurde lisada § 5-le vastavad tõendused selle kohta, et toetusraha kõrgenduse õigusline isik on Eesti Vabariigi territooriumil sündinud või teeninud, või Eesti Vabariigi osadest pärit, või seisis Vene valitsuse ajal kohalikkude elanikkude nimekirjades.

Isikutele, kes toetusraha kõrgendamise nõudmistega esinevad peale 1. juulit 1923. a., kõrgendatakse toetusraha nõudmise päevast arvates.

§ 2. Isikud, kes nimetatud seaduse § 1 järele toetusõiguslised on, esinevad samuti toetusraha nõudmisega oma elukohale vastavale vallavalitsusele või linna hoolekandeosakonnale ja lisavad nõudmisele juurde § 5-le vastavad tõendused kui ka dokumendid oma veneaegse ameti ja teenistusekestvuse, samuti ka töövõimetuse üle, perekonna tunnistuse ja võimalikult tõendused või seletused selle kohta, mis sugusest pensionikassast neil Vene valitsuse ajal pensioni saamise õigus oli või missugusesse pensionikassasse nende palgast mahaarvamisi tehti. Isikud, kel õigus oli pensioni erikassadest saada, peavad tingimata ära tähendama,

missugusest pensionikassast neil pensioni saamise õigus oli või missugussesse pensionikassasse nende palgast mahaarvamisi tehti. Toetusraha maksetakse nõudmise päevast arvates.

Seletusest Ajut. Veneaegsete pensionäride toetusraamatutes.

Ajut. Veneaegsete pensionäride toetamise seaduse täitmisel, veneaegsete pensionäride kohta käsitatakse ka Rahvaväelaste ja nende perekondade pensionide seaduse §§ 22, 23, 29 ja 30. Need paragrahvid on veneaegsete pensionäride toetusraha raamatutes samuti äratrükitud.

§ 30 punkt 1) järgi lõpetatakse veneaegsete pensionäride pensioni maksmine, kui pensionäri sissetulek on, keskmiselt, vähemalt 50 kr. kuus, mis on rahvaväelase reamehe pensioni täismäär.

Rüggikohtu seletusi.

1. Revolutsiooni ajal Petrogradis haavataasanud isikul ei ole õigust pensioni või toetust saada Veneaegsete pensionäride toet. s. alusel, sest revolutsiooni invaliididele pensioni või toetuse määramine ei ole seaduses ette nähtud (Adm. t. nr. 264 II/27).

2. Kui ilmasõja invaliid, kellele 1920. a. 18. mai seaduse järele on toetus määratud, ära sureb, siis on õigus toetust edasi saada seaduses äratähendatud tingimustel ka tema vanematel, mitte ainult tema lehel ja vaeslastel. Tähendab, toetussaaajate äramääramine ei sün-

ni enam 1912. a. 25. juuni seaduse, vaid 1920. a. 18. mai seaduse (R. T. 77/78 — 1920) alusel. (Adm. t. nr. 817 II/24, 743 II/25.)

3. Aj. veneaegs. pens. toet. s. (RT. 77/78 — 1920) § 1 märkuse põhjal antakse selle seaduse järele ilmasõja invaliidile abi ka siis, kui Vene valitsuse poolt pension veel määratud ei olnud, kuid kui neil õigus oli pensioni saada. Sama seaduse § 8 märkuse järele pidid ilmasõja invaliidid toetuse nõudmisele ligi lisama Vene seaduses ettenähtud tunnistuse invaliidsuse üle. Selle seaduse § 9 järele kuulus toetusraha määramise üle otsustamine Töö-Hoolekandeministeeriumi Hoolekande osakonnale. Veneaegs. pens. toet. sead. muutm. seadusega (RT. 26 — 1923) on § 8 märkus muudetud. Selle märkuse (§ 4 märkus 1) uue redaktsiooni järele ei nõuta enam invaliidsuse tunnistuse esitamist, vaid tõenduste esitamist, ning uue märkuse (§ 4 märkus 2) järele kuulub otsustamine, kas esitatud tõendused küllalt usaldusväärsed on, Töö-Hoolekandeministrile. (Adm. t. nr. 682 II/26 j. t.)

4. Aj. veneaegs. pens. toet. seaduses ei ole küll otseselt öeldud, et arstlik komisjon peab oma otsuses ära tähendama haiguse või vigastuse põhjused, kuid loomulikult peab komisjon ka selle kohta arvamuse avaldama (Adm. t. 287 II/30).

5. Maailmasõjas langenud või teadmata kadunud sõduri võõrasemal ei ole õigust toe-

tusraha saada Aj. veneaegs. pens. toet. s. alusel (Adm. t. 316 II/30).

6. Aj. veneaegs. pens. toet. s. § 14 alusel ei ole pensionäri perekonnaliige pensionäri surma korral õigustatud nõudma toetuse määramist, kui pensionär selle perekonnaliikme jaoks ei saanud lisatoetust (Adm. t. 77 II/31).

7. Veneaegs. pens. toet. s. § 4 märkuse 1 (RT. 26 — 1923) põhjal peavad Maailmasõjas langenute või teadmata kadunute perekonnad esitama tõendused perekonna toitja surma või teadmata kadumise üle, ning sama paragrahvi märkuse 2 järgi otsustamine, kas esitatud tõendused on küllalt usaldusväärsed, kuulub Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumile. Sellepärast ei saa arvesse võtta alles esmakordselt Riigikohtule esitatud tõendusi (Adm. t. 107 II/31).

8. Vangis olemise aja eest toetusraha ei makseta (Adm. t. 486 II/31).

9. Aj. veneaegs. p. toet. s. § 2 järgi tuleb toetuse määramisel arvestada ainult seda, kas toetuse nõudja varandus ehk sissetulek võimaldab tema enda ülalpidamist, mitte aga tema perekonna seisukorda (Adm. t. 126 II/32).

Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioni seadus.

(RT. 149 — 1924.)

I peatükk.

Üldmäärused.

§ 1. Käesolevas seaduses määratud alustel on pensioni- ja ühekordse toetusraha-saamise õigus pärast kaitseväeteenistusest lahkumist ohvitseridel ja sõjaväeametnikkudel ning nimetatud kaitseväelaste surma puhul — nende perekondadel.

Märkus. Kaitseväeteenistuses olevateks käesoleva seaduse järgi loetakse ka sõjaministri kohal olevad kaitseväelased, olgu nad tegevas teenistuses, tagavaraväes või erus, samuti ka piirivalves teenivad ohvitserid ja sõjaväeametnikud.

Sõdurite teenistus sõjaajal ohvitseride ja sõjaväeametnikkude ametkohtadel annab pensionisaamise õiguse käesoleva seaduse järgi.

Kaitseväes teenivad eraisikud saavad pensioni riigi- ja omavalitsuse-teenijate pensioniseaduse järgi, välja arvatud teenistus sõjaajal ohvitseride ja sõjaväeametnikkude kohtadel, missugune teenistus annab pensionisaamise õiguse käesoleva seaduse alustel.

§ 2. Pensionid ja ühekordsed toetusrahad makstakse riigikassa poolt töö- ja hoolekandeministeeriumi eelarvesse võetud pensionikapitali arvelt.

§ 3. Pensioniks selle seaduse järele nimetatakse riigikassast pensionisaajale igal kuul väljamakstav summa, mis välja arvatakse protsentidena teenistusest lahkunu palgamäärast.

§ 4. (Muudetud kujul RT. 44 — 1934.) Pensioni määramisel võetakse aluseks kaitseväelase teenistuse eest saadud aastane palk rahas ja natuuras (isikuline kraamivarustus, korter, küte, toit, valgustus jne.), kuid ilma summade juure arvamiseta, mis erakorraliste väljaminekute katmiseks või iseäralikkude tööde tasuks määratakse (päeva-, sõidu- ja reisirahad, perekonnaabirahad, esinduskulud, tasu sala-kauba kinnipüüdmise ja ületunnitööde eest, samuti tasu tundide andmise eest, kui see ei loeta alaliseks palgaks jne.).

Kaitseväelastele ette väljaantud isiklist kraamivarustust ega selle rahalist väärtust ei nõuta tagasi.

§ 5. Natuurasantava palga rahalise väärtuse määrab kindlaks sõjanõukogu töö- ja hoolekandeministeeriumi poolt määratud alustel.

§ 6. Väljamaal teenistuses olevate isikute pensioni aluseks võetavaks palgamääraks loetakse vastava ametastme palgamäär siseriigis ühes lisadega; vastava ametastme määrab kindlaks Vabariigi Valitsus.

§ 7. Sõjaaegsetes koosseisudes ette nähtud ja pärast likvideeritud kohtadel teeninud isikute pensioni aluseks võetava palgamäära või vastava palgaastme määrab kindlaks Vabariigi Valitsus.

§ 8. Pensionisaamise õiguse omandamise normaal-eeltingimuseks on 25-aastane teenistus kaitseväes. Täieliku pensioni annab 30-aastane teenistus.

§ 9. Pensioni väljateenimise aega lühendavad: teenistuses saadud haavamised, vigastused, haigused ja surm, ning teenistus rasketes oludes.

§ 10. Kaitseväelaste palganormide üldise muutmise korral muutub vastavalt ka pensionimäär.

§ 11. (Muudetud kujul RT. 109/110 — 1925.) Kellelgi ei ole õigust saada ühel ja samal ajal kahte pensioni ega pensioni riigikassast ja ühtlasi palka teenistuse eest, mis annab õiguse pensionisaamiseks samast allikast.

Selle määruse alla ei käi:

- a) lesknaised, kes saavad pensioni mehe teenistuse eest ja
- b) § 35. nimetatud isikud, kes töövõime osaliselt kaotanud.

§ 12. Pensionisaaja teenistusse astumise läbi katkenud pensioni asemele uuesti määratav pension ei või olla eelmisest vähem.

§ 13. Isikutele, kes enne kaitseväeteenistust on teeninud omavalitsuse- või riigiasutustes, mis pensionisaamise õiguse annavad, arva-

takse pension käesoleva seaduse järgi, kusjuures pensionimääramisel riigi- või omavalitsusasutustes teenitud aeg loetakse pensioni välja teenimise ajaks teenistusena administratiivkohetadel.

II peatükk.

Alused pensioni väljaarvamiseks.

§ 14. Pension arvatakse: a) kaitseväelastele, kes teeninud rahuajal viimasel ametkohal vähemalt 2 aastat ehk sõjaajal vähemalt 8 kuud, selle ametkoha palga järgi; b) neile, kes viimasel ametkohal eelmises punktis tähendatud aega teeninud ei ole, — eelviimase ametkoha palga järgi. Samasuguselt sünnib pensioni arvestamine neile, kes saavad palka auastme järgi, kusjuures kaheaastane ajamäär rahuajal ja kaheksakuuline sõjaajal välja arvatakse auastme vanuse päevast.

§ 15. Pension määratakse viimase auastme või ametkoha palga järgi, vaatamata teenistuskestuse peale juhtumistel, kui kaitseväelane: a) teenistuskohuste täitmisel surma saanud; b) teenistukohuste täitmisel saadud haavade, vigastuste või haiguste tagajärjel oma töövõime sedavõrd kaotanud, et teenistuse jätkamine võimatu.

§ 16. Kaitseväelastele, kes määratud vähema palgamääraga ametkohtadele koosseisude vähendamisel, ümbermoodustamisel või teenistuse huvides, arvatakse pension teenistusest lahkumisel viimase kõrgema ametkoha järgi,

vaatamata selle peale, kui kaua nad sel ametkohal teeninud, kusjuures üldine teenimisaeg arvesse võetakse teenistusest lahkumise päevani. Isikud, kes madalamatele kohtadele määratud distsiplinaarkorras, saavad pensioni uue ametkoha palga järgi.

Märkus. Degradeeritud ja uuesti ülendatud ohvitseridel võetakse arvesse teenistusaeg enne degradeerimist; pensioni saavad nad viimase koha järgi.

§ 17. Isikutele, kellel mitu ametkohta, arvatakse pension nende teenistusest lahkumisel kõrgema palgamääraga ametkoha järgi, aluseks võttes § 14. ette nähtud teenistuskestust.

§ 18. Neile isikutele, kes uuesti teenistusse astumisel pensioni kaotasid, arvatakse pension teenistusest lahkumisel kogu pensioniõigusliku teenistusaja eest.

III peatükk.

Pensioniõigusliku teenistusaja arvestamine.

§ 19. Pensioniõigusliku teenistusaja algus arvatakse kaitseväeteenistusse astumise päevast, kusjuures arvesse võetakse teenistus sõdurina kaitseväeosades ja asutustes ajateenijana või vabatahtlikuna; õpilasena kaitseväe õppeasutustes või kaitseliitlasena. Teenistust alla 17-aastase vanuse arvesse ei võeta, välja arvatud teenistus sõjaajal.

§ 20. Teenistus kaitseväes rivi-ametkoha tadel loetakse pensioniarvestamisel iga neli päeva viieks päevaks administratiivteenistuses.

Märkus. Riviametkohad on ette nähtud vastavates seadlustes.

§ 21. (Muudetud kujul RT. 43 — 1934.) Õhukaitse juhatus, üksuste ja asutiste koosseisudes ettenähtud ametikohtadel teenivatele lenduri, lendurvaatleja, aviomehaaniku või aviomotoristi kutses kinnitatud kaitseväelastele annab iga tegelikult õhus viibitud lennutund pensioni arvestamisel soodustust kuus päeva. Tähendatud soodustus kaitsevälasele ühel kaalendriaastal ei või olla suurem kui kuus kuud, kusjuures eelmiste aastate lennutundide ülejääke ei arvestata järgmistel aastatel.

Neile eespool tähendatud kaitseväelastele, kelle ametikohad loetakse riviametikohadeks, antakse soodustus kas § 20 või käesoleva paragrahvi alusel, selle järgi, kumb soodustus on suurem.

§ 22. Sõjast osavõtnutele loetakse pensioni-arvestamisel teenistusaeg: a) eesliinil ja laevadel navigatsiooniajal ning külgehakkavate haiguste vastu võitlemisel, samuti sõjategevust juhtivatel ametkohtadel, — üks päev kolmeks päevaks, b) väerinna seljataga — üks päev kaheks päevaks.

Märkus 1. Ametkohad külgehakkavate haiguste vastu võitlemisel, mis aja arvestamisel eesõiguse annavad, määrab igakord kindlaks sõjanõukogu tervishoiuvalitsuse ülema ettepanekul.

Märkus 2. Sõjategevust juhtivad ametkohad määrab kindlaks Vabariigi Valitsus.

§ 23. Eesliini teenistuseks loetakse: a) teenistus vaenlase vastu otsekohe tegutsevates väeosades ja üksustes (rügementides, pataljonides, kompaniides jne.) ja b) teenistus laevadel na-

vigatsiooniperioodil. Eesliini teenistusena arvestatakse väerinna haiguse tagajärjel evakueerimisel, samuti komandeerimisel viibimise aeg kuni 2 nädalani ning haavamiste või epideemiliste haiguste tagajärjel evakueerimisel viibimise aeg — kuni ravitsemise lõpuni haigemajas.

Märkus. Väeosade ja -üksuste eesliinil viibimisaaja määrab kindlaks kaitseväge ülemjuhataja.

§ 24. Teenistus Eesti rahvuslikkudes väeosades 6. detsembrist 1917. a. kuni 5. aprillini 1918. a. arvatakse sõjaaegseks teenistuseks väerinna seljataga.

§ 25. Neile kaitseväelastele, kes Saksa okupatsiooni survele Eesti väeosadest olid lahkuma sunnitud ja vabadussõjast vähemalt 10 kuud osa võtsid, arvatakse aeg 5. aprillist 1918. a. kuni 21. novembrini 1918. a. pensioniõiguslikuks teenistusajaks teenistusena rahuajal administratiivkohtadel.

§ 26. Pensioniarvestamisel loetakse vabadussõja alguseks 21. november 1918. a. Teenistus eesliinil ja sõjategevust juhtivatel kohtadel võetakse sarnasena arvesse kuni 2. veebruarini 1920. a.; seljatagune teenistus kuni 1. maini 1920. a. Teenistus eesliinil ja sõjategevust juhtivatel kohtadel 2. veebruarist 1920. a. kuni 1. maini 1920. a. arvestatakse seljataguse teenistusena.

§ 27. Teenistus endises Vene sõjaväes võetakse pensioniõigusliku teenistusajana täiel määral arvesse käesoleva seaduse järgi kõigile neile: a) kes ohvitserina või sõjaväe-ametni-

kuna vabariigi kaitseväeteenistusse astusid enne 6. detsembrist 1919. a.; b) pärast 6. detsembrist 1919. a. teenistusse astunutele, kui nad vabariigi kaitseväes vähemalt 5 aastat tegelikult teeninud; c) kes vabariigi kaitseväeteenistuse kohuste täitmisel saadud haavade, vigastuste või haiguste tagajärjel töövõime kaotanud sedavõrd, et kaitseväeteenistuse jätkamine võimatu.

§ 28. Teenistus Vene sõjaväes võetakse arvesse pensioni arvestamisel kuni 6. detsembrini 1917. a. käesoleva seaduse alustel, lugedes teenistust: a) sõjaajal väerinnal vaenlase vastu tegutseva diviisi piirkonnas, välja arvatud diviisi voor ja laatsaretid; kõigil sõjategevust juhtivatel rivi- ja operatiivametkohtadel ning vaenlase vastu tegutsevatel laevadel navigatsioonijal — üks päev kaheks päevaks, b) rahua ajal ning sõjaajal väljaspool p. a tähendatud piirkonda — päev päevaks.

Märkus. Ilmasõja kestus loetakse 8. juulist 1914. a. kuni 6. detsembrini 1917. a.

§ 29. Vaidluse korral, kas teenistust lugeda eesliini või seljataguseks teenistuseks, lahendab küsimuse sõjanõukogu, kelle otsus lõpulik.

§ 30. Pensioni arvestamisel võetakse arvesse teenitud aja koguarvust ainult täied aastad.

§ 31. Pensioniõigusliku teenistusaja arvesse ei võeta: a) sõjavangis viibimise aega, b) puhkusel ja ravitsemisel viibimise aega üle seaduses ette nähtud normi ja c) arestis ja vangistuses viibimise aega üle 3 kuu.

§ 32. Kohtu alla andmise või eeluurimise puhul teenistuskohuste täitmisest eemalolemise aega arvestatakse ainult siis, kui teenistuskohuste täitmisest kõrvaldatu kohtu poolt õigeks mõistetakse või temale määratakse karistus, mis ära ei võta pensionisaamise õigust maksvate seaduste järgi.

IV peatükk.

Pension ja ühekordne toetusraha kaitseväelastele.

§ 33. Käesoleva seaduse järgi arvestatud 25-aastane teenistus kaitseväes annab pensioni 55% palgamäärast. Iga järgneva teenistus-aastaga, kuni 30 aasta väljateenimiseni, suureneb pensionimäär 3% võrra aastastest palgamäärast (tabel nr. 1).

§ 34. Töövõime kaotamisel sõjaajal, teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud haavamiste, mürgituste, vigastuste või haiguste tõttu antakse pensioni teenistusest lahkumisel teenistusekestuse peale vaatamata: a) neile, kes 100% töövõimest kaotanud, kui nende tervislik seisukord nõuab kõrvalabi — 125%, kui kõrvalabi tarvilik ei ole — 100% palgamäärast, b) neile, kes 10—99% töövõimest kaotanud, — niipalju protsente palgamäärast, kui palju protsente nad töövõimest kaotanud, kusjuures pensionimäär ei või olla vähem kui pensionisaajale § 33. järgi arvestatud.

§ 35. Isikutele, keda teenistusest vabastatakse rahuajal teenistuskohuste täitmisel või

selle tagajärjel saadud haavade, vigastuste või haiguste pärast, mis teenistuse jätkamise võimalikuks teevad, määratakse pension teenistusaaja peale vaatamata, täieliku töövõime kaotuse juures: a) kui tervislik seisukord nõuab kõrvalabi — 100%, b) kui kõrvalabi tarvilik ei ole — 85% aastasest palgamäärast. Osalise töövõime kaotusel makstava pensioni määr võrdub töövõime kaotuse protsendile, kuid ta ei või olla vähem pensionimäärast, mis pensionisaajale § 33. järgi arvestatud.

§ 36. Isikutele, kes töövõime kaotuse tõttu kaitseväeteenistuse ajal (väljaspool teenistuskohuste täitmist) saadud vigastuste või haiguste tagajärjel kaitseväeteenistust ei või jätkata, määratakse pension: neile, kelle tervislik seisukord nõuab kõrvalabi — pärast viieaastast teenistust, neile aga, kelle tervislik seisukord ei nõua kõrvalabi — pärast kümneaastast teenistust 35% aastasest palgamäärast. Iga järgneva teenitud aastaga kuni 30 aasta väljateenimiseni suureneb pensionimäär 2% võrra (tabel nr. 2).

§ 37. Kaitseväelaste töövõime kaotusmäär, mis tekkinud teenistuses saadud vigastuste või haiguste tagajärjel, ja teenistuse jätkamise kõlblikkuse teeb kindlaks kaitseväge haigemaja arstlik komisjon.

§ 38. Kaitseväeteenistuses töövõime kaotusel pensionisaajatele kaitseväelastele, kes arstliku komisjoni poolt kaks või rohkem korda läbi vaadatud, määratakse pension viimase kinnitatud otsuse järgi; on aga ajutise pensioni

saaja töövõimeliseks tunnustatud, lõpetatakse pensioniandmine.

§ 39. Isikud, kes vähemalt kaheaastase teenistuse järgi teenistusest lahkuvad haiguste pärast, mis teenistuse jätkamise võimatuks teevad, kui neil ei ole õigust pensionisaamiseks, saavad ühekordse toetusraha: a) kui tervislik seisukord nõuab alalist kõrvalabi, — kolmveerand aastapalga suuruses, b) kui tervislik seisukord ei nõua alalist kõrvalabi — poole aastapalga suuruses.

Neile, kes lahkunud sõja- või rahuajal teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud haavamistele, mürgitustele, vigastustele või haigustele järgnenud täieliku töövõime kaotuse tagajärjel, määratakse peale pensioni ühekordne toetusraha: a) neile, kelle tervislik seisukord nõuab alalist kõrvalabi — poole aastapalga suuruses, b) neile, kes ei vaja alalist kõrvalabi — veerand aastapalga suuruses.

§ 40. Need, kes vabariigi kaitseväes teenistuskohuste täitmisel saadud haavade, vigastuste või haiguste (§ 35) tagajärjel töövõime kaotanud ning selletõttu ei või teenistust jätkata, saavad pensioni, vaatamata kui kaua nad vabariigi kaitseväes teeninud.

§ 41. §§ 35. ja 36. järgi määratakse ajutine pension töövõime tagasisaamiseni.

§ 42. Ühekordset toetusraha ühe ja sama haiguse või vigastuse puhul võib määrata üks kord.

V peatükk.

Pensionid ja ühekordsed toetusrahad perekondadele.

§ 43. Kaitseväelase perekonnal on pensionisaamise õigus, kui perekonnatoitja-kaitseväelane suri kaitseväeteenistuse ajal või pärast teenistusest lahkumist.

Perekonnaks loetakse käesoleva seaduse järgi: a) lesknaine ning b) lapsed, niihästi abielus kui väljaspool abielu sündinud, samuti seaduslikud kasulapsed.

§ 44. Lastel on õigus pensioni ja ühekordset toetusraha saada: a) kuni nad 18 aastat vanaks saavad, kui nad aga koolis käivad või ametit õpivad, siis õppimise lõpetamiseni, kuid mitte kauem, kui 20-aastaseks saamiseni, b) vanuse peale vaatamata, kui nad töövõime tud on ja neil eluülevõlpidamiseks varandust, sissetulekut ega ülevõlpidajat ei ole ning nad isa eluajal tema poolt ülevõl peeti.

§ 45. Lahutatud naisel ei ole mehe teenistuse eest õigust pensioni ega ühekordset toetusraha saada.

§ 46. Uuel abiellumisel kaotab lesknaine eelmises abielus omandatud pensioniõiguse, kuna teistele perekonnaliigetele jääb pensionisaamise õigus.

§ 47. Lesknaisele, kellel oma ja mehe teenistuse eest pensioniõigus, maksetakse pärast mehe surma see pension, mis suurem.

§ 48. Lapsed, kellel isa ja ema teenistuse eest pensioniõigus, saavad selle pensioni, mis

suurem, kuid toetusraha võivad nad saada mõlema vanema teenistuse eest.

§ 49. Pärast teenistusest lahkumist surnud isikute perekondadele arvatakse pension § 51. näidatud osadele vastavalt sellest pensionimäärast, mis need isikud said või olid õigustatud saama.

§ 50. Teenistuses surnud isikute perekondadele arvatakse pension § 51. näidatud osadele vastavalt sellest pensionimäärast, milleks nad oleksid õiguse omandanud surmapäeval teenistusest lahkudes, järgmistel alustel: a) vähemalt viis aastat teeninud isikute perekondadele — sellest pensionimäärast, mis määratud teenistusest lahkunutele haiguste pärast, mis teenistuse jätkamise võimatuks teevad, kuid ei nõua alalist kõrvalabi (tabel nr. 2); b) teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel surma saanud või saadud haavadesse või vigastustesse, kui ka teenistuses saadud ägedatesse hakkavatesse haigustesse surnud isikute perekondadele, — täiest aastapalgast teenistuskestuse peale vaatama.

§ 51. §§ 49. ja 50. nimetatud isikute perekondadele määratakse pärast isa või mehe surma, kes surnud teenistuses olles või pärast teenistusest lahkumist, järgmised pensionid:

- a) lesele — pool mehe pensionist;
- b) lastele, kui neid üle kolme ei ole, lese eluajal igäühele kuuendik isa pensionist;
- c) perekonnas, kus on üle kolme lapse,

igale lapsele lese eluajal ühesuurune osa pool-
lest isa pensionist;

d) lastele, kui neid ei ole üle nelja, peale
isa surma, kellel leske järgi ei jäänud, igauhele
neljandik isa pensionist;

e) perekonnas, kus rohkem kui neli last,
peale isa surma, kellel leske ei jäänud, igale
lapsele ühesuurune osa tervest isa pensionist;

f) lastele, kui neid ei ole üle nelja, lese
ema surma korral, lisapensioni igauhele neljan-
dik sellest pensionist, mis lesk sai; kui neid viis,
siis viiendik jne.;

g) tervele perekonnale mehe või isa teenis-
tuse eest määratud pensionisumma väheneb
ainult siis, kui selle perekonna pensioniasajate
arv kolmeni väheneb.

§ 52. Teenistuses surnud isikute perekon-
dadele antakse ühekordne toetusraha teenistus-
aja peale vaatamata neil juhtumistel, kui neil
perekondadel § 50. järgi pensioniõigust ei ole.

Teenistuskohuste täitmisel või selle tagajär-
jel surma saanud või saadud haavadesse või vi-
gastustesse või teenistuses saadud ägedatesse
hakkavatesse haigustesse surnud isikute pere-
kondadele antakse ühekordne toetusraha pen-
sionisaamisest olenemata.

§ 53. Ühekordne toetusraha antakse le-
sele, kellel õigus toetusraha saamiseks ja üks või
mitu last, samuti kahele või enamale täielikule
vaeselapsele — kolmveerand aastapalga suuru-
ses palgast, mis mees või isa surmapäeval sai;
lasteta lesele, kellel õigus toetusraha saamiseks

või ühele täielikule vaeselapsele — poole aasta-palga suuruses.

Alla kahe aasta teeninud isikute perekondadele antakse ühekordne toetusraha pooles suuruses.

VI peatükk.

Pensioni ja ühekordse toetusraha nõudmise ja määramise kord.

§ 54. Kaitseväelased, kes soovivad teenistusest lahkudes pensioni saada, esitavad vastava nõudmise teenistusest vabastamise palvega sõjaministri nimele otsekohe ülemuse kaudu.

Märkus 1. Pensioninõudmises tähendatakse, missugusest Eesti Panga osakonnast soovitakse saada pensioni, ja pensioni nõudja tulevane elukoht.

Märkus 2. Tempelmaksust on vabad kõik paberid, mis käivad pensioni ja ühekordse toetusraha määramise kohta, nagu nõudekirjad, tõendused, ära- kirjad, toetused jne.

§ 55. Väeosaülem, saades pensioninõudmise, teeb teenistuslehe ja tabel nr. 1 järgi kindlaks pensionimäära, ning esitab ühe kuu jooksul nõudmise ühes teenistus- ja tervislehe ning teiste asja otsustamiseks tarvilikkude dokumentidega alluvuse korras sõjaministrile.

§ 56. Kaitseväelased, kes soovivad saada pensioni või ühekordset toetusraha tervisliku seisukorra tõttu lühendatud teenimise aja eest, esinevad vastava kirjaliku nõudmisega enne kaitseväeteenistusest lahkumist, vastasel korral määratakse pension tabel nr. 1 järgi.

§ 57. Kaitseväelased, kes sunnitud tee-

nistusest lahkuma haiguste, vigastuste või haavade tagajärjel või teenistusajal töövõime kaotanud määral, mis annab pensionisaamise õiguse lühendatud aja eest, määratakse järelvaatusele kaitseväge haigemaja arstlikku komisjoni tervisliku seisukorra kindlakstegemiseks. Arstliku komisjoni, kus järelvaatus toimetatakse, määrab kindlaks kaitseväge tervishoiuvalitsuse ülem korraldusvalitsuse ettepanekul ja tervislehe põhjal.

§ 58. Teenistuskohuste täitmisel saadud rasked haavad ja vigastused tõestatakse pensionisaaja teenistuslehe põhjal väeosa või asutuse poolt välja antud tunnistusega. Kannataja on kohustatud tõestama, et haigused, rasked haavad või vigastused teenistuskohuste täitmise tagajärjel saadud, kui see ei ole juba kindlaks tehtud teenistuskoha kirjalikkude tõendustega.

§ 59. Arstlikul järelvaatamisel teeb komisjon kindlaks: a) vigastuse seisukorra ja haiguse tundemärgid (täpse kirjeldusega) ühes haiguse äramääramisega, b) haiguse või vigastuse tekkimise aja ja põhjused, c) kas haigus või vigastus parandatavad, d) millal teha järgmine arstlik järelvaatus, kui vigastus või haigus parandatavad, e) töövõime kaotuse, f) põhjused, miks haigus või vigastus loetakse sarnasteks, et kaitseväeteenistuse jätkamine võimatu ja g) miks kõrvalabi tarvilik.

Märkus 1. Korraldusvalitsuse ülem on kohustatud komisjoni kokku kutsuma p. d järgi tehtud otsuse täitmiseks.

Märkus 2. Komisjoni liigete arvamised märgitakse arstliku läbivaatamise akti.

§ 60. Arstliku komisjoni otsus avaldatakse läbivaadatuile ja saadetakse 2 nädala jooksul ühes kõigi andmete ja dokumentidega kaitsevæe tervishoiu-valitsuse ülemale arvamise-avaldamiseks; viimane saadab kõik saadud andmed ja dokumendid korraldusvalitsusse.

§ 61. Kõigi saadud andmete ja dokumentide põhjal teeb korraldusvalitsus teenistusele ja tabelite järgi kindlaks pensioni või ühekordse toetusraha määra ja esitab selle sõjaministrile kinnitamiseks. Sõjaministri otsus sellekohasel arvelehel saadetakse töö- ja hoolekandeministeeriumile pensioni või ühekordse toetusraha väljamaksmiseks, teine arvelehe eksemplar saadetakse väeosaülemale või rahvavæeülemale kaudu pensionisaajale.

§ 62. Pensioni arvelehele märgitakse: a) pensioni või ühekordse toetusraha määramise alused ja b) pensionimäär iga pensionisaaja kohta eraldi.

§ 63. Teenistuses surnud kaitsevæelase perekond esitab nõudekirja pensioni või ühekordse toetusraha saamiseks sõjaministrile selle üksiku väeosa, kaitsevæe koonduse või vastava asutuse ülemale kaudu, kellele kaitsevæelane enne surma vahenditult allus, silmas pidades järgmisi nõudeid: a) pärast mehe või isa surma esitab nõudekirja lesknaine enese ja laste eest, b) pärast isa surma, kui leske järgi ei jäänud, esitavad nõudmise laste eest allealiste laste hooldajad, kui aga hooldajaid ei ole määratud, siis —

lähemad sugulased või teised asjast huvitatud isikud või lapsed ise, kui nad üle 16 a. vanad.

Märkus: Punkt a nimetatud pensionisaajad võivad ka ise, samuti nende hooldajad, lesknaise eluajal nõudekirja esitada, kui lesknaine mingisugusel põhjusel ei või ega soovi laste huvisid esitada.

§ 64. Pärast teenistusest vabanemist surnud kaitseväelaste perekonnad, kellel pensionisaamise õigus, nõuavad pensioni eelmises paragrahvis tähendatud korras, vaatamata, millal teenistusest lahkumine sündis ja kas kaitseväelane ise pensioni on nõudnud või mitte.

§ 65. Nõudmised pensioni või ühekordse toetusraha määramiseks perekondadele pärast mehe või isa surma, kes enne surma ise pensioni sai või õigustatud oli pensioni saama, kuid mingil põhjusel pensioni veel ei saanud, esitatakse sõjaministrile kohaliku rahvaväeülema kaudu. Nõudmisele lisatakse juure: a) surnud kaitseväelase teenistusleht, b) pensioniraamat, kui kaitseväelane pensioni sai, c) surmatunnistus, d) abiellumise tunnistus, kui abiellumine sündis peale kaitseväeteenistusest lahkumist, e) peale kaitseväeteenistusest lahkumist sündinud laste meetrika ja tunnistus kasulapseks võtmise kohta, f) töövõimetute täisealiste laste kohta kohaliku hoolekande-osakonna tunnistus töövõimetuse kohta, g) tunnistus selle üle, et üle kahekümne-aastastel töövõimetutel lastel sissetulekuid ega varandusi ülevalpidamiseks ei ole ja h) isa teadaande põhjal välja antud notariaalne tõendus väljaspool abielu sündinud

laste omakstunnistamise kohta või kohtuotsus samas asjaolus.

Märkus 1. Sama kord on maksev ka lesknaise surma puhul, kes mehe lastega pensioni sai, misjuures pensioninõudmisele lisatakse juure pp. b ja c ette nähtud dokumendid.

Märkus 2. Punkt g nimetatud tunnistused annab välja 2 nädala jooksul kohaliku linna või maakonna hoolekande-osakond isikutele, kes nõuavad pensioni või ühekordset toetusraha, vähemalt kolme isiku tõenduse põhjal.

Märkus 3. Pensioninõudja perekond on ise kohustatud tõestama, et kaitseväelane surnud teenistuskohuste täitmise tagajärjel.

§ 66. Väeosa või kohalik rahvaväeülem, saades pensioninõudmise, teeb kindlaks pensionisaamise õigustega perekonnaliigete arvu, arvab välja pensioni suuruse ning saadab asja kahe kuu jooksul kõigi dokumentidega korraldusvalitsuse kaudu sõjaministrile otsustamiseks.

§ 67. Pensionimäära muutmine § 10. järgi sünnib töö- ja hoolekandeministeeriumi korraldusel.

VII peatükk.

Kaebuste avaldamine.

§ 68. Kaitseväelased, kes nõudnud pensioni lühendatud tähtaegade järgi haiguse tõttu või teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud haavade või vigastuste puhul, kui nad ei ole rahul arstliku komisjoni otsusega, esitavad kahe kuu jooksul, arvates otsuse avaldamise päevast, kaebuse sõjaministrile oma otsekohese ülemuse kaudu, kes saadab kaebuse sõjaministeeriumi korraldusvalitsusse.

§ 69. Sõjaminister, kui ta kaebuse põhjendatud leiab olevat, määrab uue arstliku komisjoni oma esitaja osavõttel. Lõpuliku otsuse teeb sõjaminister.

Märkus: Tarbekorral võib komisjon kaebajaid tervisliku seisukorra esialgseks järeluurimiseks haigemajasse saata, kus sellekohane akt kokku seatakse.

§ 70. Perekonnaliikmed, kes ei ole rahul kohalikkude maakonna või linna hoolekandesakondade otsusega (§ 65 pp. f ja g), esitavad kahe kuu jooksul kaebuse töö- ja hoolekandeministrile, kes lõpliku otsuse teeb.

§ 71. Sõjaministri ning töö- ja hoolekandeministri otsuste peale võib kaebust tõsta administratiivkohtu korras riigikohtus kuue kuu jooksul otsuse avaldamise päevast.

VIII peatükk.

Pensionimääramise tähtajad.

§ 72. Pension määratakse arvates teenistusest vabanemise päevast. Kui teenistusest lahkumisel ei ole nõutud pensioni, siis määratakse pension nõudmise esitamise päevast. Disiplinaarkorras teenistusest vabastatud isikutele määratakse pension: a) kui kuuekuuline tähtaeg teenistusest vabastamise käsust arvates mööda ei ole lastud — teenistusest vabastamise päevast arvates; b) kui kuuekuuline tähtaeg mööda on lastud — nõudmise esitamise päevast arvates.

§ 73. Nõudmised perekondade poolt pensionisaamiseks esitatakse: a) vabariigi piirides

elavate isikute poolt — ühe aasta jooksul,
b) väljaspool vabariigi piire elavate poolt —
kahe aasta jooksul, arvates isiku surmapäevast,
kelle teenistuse eest nõutakse pensioni.

Märkus. Käesolevas paragrahvis ette nähtud nõudmise ajamäärad ei ole maksvad allealiste laste kohta, kui nad ainult ise 16 aastat vanaks saades seda tähtaega mööda ei lase minna, missugusel juhtumisel arvatakse tähtajad allealiste laste 17-aastaseks saamise päevast.

§ 74. Neile, kes mööda ei ole lasknud eelmises paragrahvis ette nähtud tähtaega, määratakse pension isiku surmapäevast, kelle teenistuse eest pension loetakse, neile aga, kes tähendatud tähtaja mööda lasknud — nõudmise sisseandmise päevast.

§ 75. Ühekordse toetusraha saamise õigus käesoleva seaduse järgi kaob, kui ei ole avaldatud sellekohast nõudmist § 73. tähendatud tähtaegadel, arvates selle õiguse tekkimise päevast. Pensioniõigus ei igane.

§ 76. Kui pensioniõiguslik kaitsevaelane sureb enne pensioni määramist või kättesaamist, on järeljäänud perekonnal õigus saada saamatajäänud pensioni ja ühekordset toetusraha.

IX peatükk.

Pensioni ja ühekordse toetusraha väljaandmine.

§ 77. Töö- ja hoolekandeministeerium, saades sõjaministeeriumist arvelehe, teeb tarvilikud korraldused kohalikkudele linna või maa-

konna hoolekande-osakondadele pensioni väljamaksmiseks pensionisaajatele.

§ 78. Kohalik hoolekande-osakond valmistab pensioni määramiseks kätte saades vastavat korraldust sellekohase pensioniraamatu.

§ 79. Pensioniraamatud antakse: a) lastega lesknaisele — ühine pensioniraamat, kui aga täisealised lapsed soovivad, siis antakse neile eraldi pensioniraamatud; samuti kui lese elu ajal hooldajad tarvilikuks peavad, et isa teenistuse eest perekonnale antavast pensionist osa saavad lapsed oma osad eraldi saaksid, antakse neile laste jaoks eraldi pensioniraamatud, b) lastele pärast isa surma antakse ühine pensioniraamat allealiste hooldaja nimele, kuid täisealised lapsed võivad saada soovikorral eraldi pensioniraamatud, kui igal lapsel ise hooldaja on, siis antakse lastele ka pensioniraamatud lahus, c) nõdrameelsetele antakse pensioniraamatud hooldaja nimele.

Märkus. Kui hooldajaid ei ole määratud, teeb kohalik linna või maakonna hoolekande-osakond tarvilikud korraldused nende rutuliseks määramiseks.

§ 80. Perekonnaliigetele, kes pensioni lahus saavad, antakse pensioniraamatud ühest hoolekande-osakonnast, kuid pensioni võib igaüks saada sellest Eesti Panga osakonnast, kust keegi soovib.

§ 81. Pension makstakse Eesti Panga osakondadest esimesest kuupäevast alates kolmeks kuuks ette pensioniraamatu ja isikutunnistuse ettenäitamisel.

§ 82. Isikud, kes pensionäri volitusel pensioni vastu võtma ilmuvad, esitavad peale pensioniraamatu ka volituskirja, mis välja antud pensioniraamatu omaniku poolt ja tõeks tunnistatud seaduslikus korras. Pensionäri isikutunnistuse asemel esitab volinik oma isikutunnistuse.

§ 83. Pensioniraha, mida surnud pensionär ei ole kätte saanud, võidakse välja anda, kohaliku linna või maakonna hoolekande-osakonna loal, surnud isiku perekonnale.

§ 84. Etteantud pensioni pensionäri surma korral tagasi ei nõuta.

§ 85. Pensioniraamatu omanik on kohustatud teatama kohalikule linna või maakonna hoolekande-osakonnale muudatustest, kui: a) pensionisaaja teenistusse astub või kohtu poolt karistusekandmisele mõistetud, mis pensionisaamise õiguse võtab, b) lapsed, kes koolis ei käi ega ametit ei õpi — 18-aastaseks, kes aga koolis käivad või ametit õpivad — 20-aastaseks saavad, c) lesknaine abiellub ja d) keegi pensionisaajatest perekonnaliigetest sureb.

Pensionisaamise juures peab pensionisaaja esitama sellekohase tõenduse, mis kohalikust linna- või vallavalitsusest või politsei poolt tasuta välja antakse, et pensionär ei ole kaotanud pensionisaamise õigust.

§ 86. Kui kohalik hoolikande-osakond muudatustest pensionisaaja perekonnas teada saab, teeb tema vastavad märkused pensionimääramise arvelehele ja pensioniraamatusse,

ning teatab sellest töö- ja hoolekandeministeeriumi hoolekande-osakonnale.

§ 87. Kui pensionär kahe aasta jooksul pensioni järele ei ilmu ega selleks volinikke ei saada, siis kustutatakse pension kulude arvelt maha, selle peale vaatamata, kas isikud riigi pii-rides või väljaspool riigi piire elavad.

§ 88. Kui pensionär pärast kaheaastast tähtaega esitab palve temale määratud pensioni välja anda, siis uuendatakse töö- ja hoolekandeministeeriumi hoolekande-osakonna otsusel pensionimaksmine, kuid läinud aja eest pensionärile pensioni ei makseta.

§ 89. Ühekordsed toetusrahad kustutatakse, kui nad välja ei ole võetud ühe aasta jooksul nende määramisest arvates.

X peatükk.

Pensionimaksmise lõpetamine.

§ 90. Pensionimaksmine teenistusest lahkunutele lõpeb, kui pensionisaaja: a) uuesti astub teenistusse, mis pensionisaamise õiguse annab, b) kohtu poolt mõistetakse karistusele, mis pensioniõiguse võtab, ja c) kui pensionär lahkub Eesti kodakondsusest.

§ 91. Pensionimaksmine leskedele lõpeb, kui nad: a) kohtu poolt mõistetakse karistusele, mis pensioniõiguse võtab, b) lahkuvad Eesti kodakondsusest ja c) nende surma korral.

§ 92. Pensionimaksmine lastele lõpeb: a) kui need, kes koolis ei käi või ametit ei õpi — 18-aastaseks, ja need, kes koolis käivad või

ametit õpivad — 20-aastaseks saavad, b) kui nad mõistetakse kohtu poolt karistusele, mis pensioniõiguse võtab, c) lahkuvad Eesti kodakondsusest ja d) nende surma korral.

§ 93. Kui lapsed enne 18-aastaseks saamist kohaliku linna hoolekande-osakonna pensionikomisjonis arstlikult järele vaadatakse ja komisjon nad töövõimeetuks tunnistab, siis saavad nad kohaliku linna või maakonna hoolekande-osakonna korraldusel pensioni edasi, kui on kindlaks tehtud, et neil ei ole sissetulekuid ega varandust eluülevalpidamiseks, ja nad isa või ema elu ajal elasid viimaste ülevalpidamisel.

Märkus. Kaebused pensionikomisjoni otsuse peale esitatakse ja lahendatakse § 70. korras.

§ 94. Kohtuotsuse täidesaatmisel, mille tagajärjeks on pensioniõiguse kaotamine, saavad kohtu täidesaatvad asutused kohtuotsuse ärakirjad töö- ja hoolekandeministeeriumi hoolekande-osakonnale pensioni lõpetamiseks tarvilikkude korralduste tegemiseks.

§ 95. Kui pensionisaaja uuesti teenistusse astub, peab teenistusmäärav ülemus sellest töö- ja hoolekandeministeeriumi hoolekande-osakonnale teatama pensioni lõpetamiseks tarvilikkude korralduste tegemiseks.

§ 96. Selle seadusega kaotab maksvuse Ajutise Valitsemise korra § 12-a põhjal Vabariigi Valitsuse poolt 12. aprillil 1920. a. maksma pandud 23. juuni 1912. a. pensioniseadus („Riigi Teataja“ nr. 65/66 — 1920. a.) ja 6. veebr. 1920. a. pensioniseadus („Riigi Teata-

ja“ nr. 26 — 1920. a.) nende kohta, kes käesoleva seaduse järgi peale selle maksmahakkamist pensioni hakkavad saama, kusjuures need, kes nimetatud seaduste järgi juba pensioni saavad ja ühtlasi käesoleva seaduse alla käivad, hakkavad saama edaspidi käesoleva seaduse järgi pensioni, kui nad seks soovi avaldavad.

§ 97. Käesolev seadus on maksev ka nende kaitseväelaste kohta, kes enne seaduse maksmahakkamist on kaitseväest lahkunud ja milgi põhjusel ei saanud pensioni § 96. tähendatud seaduste järgi.

§ 98. Käesolev seadus hakkab maksma 1. jaanuarist 1925. a.

(Lisa kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse § 33. juurde.

T a b e l n r. 1.

Pensionari arvestamiseks teenitud aja eest.

T e e n i s t u s a e g.	Pensionimäär protsentides (palgamäärast).
25 aastat 55	
26 „ 58	
27 „ 61	
28 „ 64	
29 „ 67	
30 „ 70	

(Lisa kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse § 36. juurde.

Tabel nr. 2.

Pensioni arvestamiseks rahuajal väljaspool teenistuskohuste täitmist saadud vigastuste või haiguste tõttu teenistusest lahkumisel.

Teenis- tusaeg	Pensionimäär protsent. (palgamäärast)	
	Kui tervislik seisuk. nõuab kõrvalabi	Kui tervislik seisuk. ei nõua kõrvalabi
5 aastat	35	—
6 „	37	—
7 „	39	—
8 „	41	—
9 „	43	—
10 „	45	35
11 „	47	37
12 „	49	39
13 „	51	41
14 „	53	43
15 „	55	45
16 „	57	47
17 „	59	49
18 „	61	51
19 „	63	53
20 „	65	55
21 „	67	57
22 „	69	59
23 „	71	61
24 „	73	63
25 „	75	65
26 „	77	67
27 „	79	69
28 „	81	71
29 „	83	73
30 „ ja rohkem	85	75

Muudatus. (R. T. 32 — 1929. a.)

§ 1. Kaitsev. ja nende perek. p. s. (R. T. 149 — 1924. a.) põhjal määratud pensionid kõrgendatakse kahekümneviie protsendi võrra neile pensionisaajatele, kelle pensionid on arvestatud palkade järgi, mis olid maksvad enne 1. aprilli 1927. a. Kõrgendatud pensioni makstakse alates 1. aprillist 1929. a.

§ 2. Õigus 25% võrra kõrgendatud pensioni saada on ka neil isikutel, kes pärast selle seaduse jõusse astumist hakkavad saama pensioni, kuid palgamäärade järgi, mis olid maksvad enne 1. aprilli 1927. a.

§ 3. Korraldused kõrgendatud pensionide väljamaksmiseks teeb Töö-Hoolekandeministeerium, kellele Kaitseministeerium teatab vastavad isikute nimekirjad ja pensionide kõrgendamise suuruse iga üksiku pensionisaaja kohta.

Muudatus. (RT. 38 — 1931.). Kaitsev. ja nende perek. pensionide vähendamise seadus.

§ 1. Kaitsev. ja nende perek. pens. s. (RT. 149 — 1924) ja sama seaduse muutm. seaduse (RT. 109/110 — 1925) põhjal määratavad ning Kaitsev. ja nende perek. p. s. põhjal määratud pensionide kõrgendamise seadusega (RT. 32 — 1929) kõrgendatud ja kõrgendatavad kaitsev. ja nende perek. pensionid vähendatakse 30% võrra.

§ 2. Paragrahvis 1. nimetatud seaduse põhjal määratud ja määratavad kaitsev. ja nen-

de perek. pensionid, mis ei kuulunud ega kuulu kõrgendamisele samas § nimetatud pensionide kõrgendamise seaduse põhjal, vähendatakse 25% võrra.

§ 3. Kaitsev. pensioni ülemmääraks on 150 krooni kuus.

Selle ülemmäära alla ei kuulu alljärgnevad kaitsevaelased:

- 1) vabaduseristi kavalерid,
- 2) vabadussõjas langenud, haavata või põrutada saanud ja
- 3) need, kes kuni 3. jaanuarini 1920. vähemalt kuus kuud osavõtnud vabadussõjast.

Nende kaitsev. pensioni ülemmääraks on 180 krooni kuus.

§ 4. Kaitsev. perek. pensioni ülemmääraks on Kaitsev. ja nende perek. p. s. § 51 ettenähtud osad käesoleva seaduse eelmises (3) paragrahvis nimetatud ülemmääradest.

§ 5. Pensionid, mis pärast §§ 1 või 2 järgi toimetatud pensionide vähendamist ületavad vastavalt §§ 3 ja 4 ettenähtud ülemmäärad, vähendatakse nimetatud ülemmääradeni.

§ 6. Vähendamisele ei kuulu pensionid, mis ei ületa 40 krooni kuus. Pensione §§ 1 ja 2 põhjal ei vähendata alla 40 krooni kuus.

Need normid perekondade suhtes on maksavad kogu perekonna kohta.

§ 7. Pensioni maksmine katkestatakse lasteta leskedele, kes saavad pensioni Kaitsev. ja nende perek. pens. s. põhjal mehe teenistuse

eest ning kes ise teenivad pensioniõiguslikkudel kohtadel.

Pärast eelmises lõikes nimetatud kohtadelt lahkumist hakatakse neile uuesti maksuma pensioni uue pensionipalve esitamise päevast.

§ 8. Käesolev seadus hakkab maksuma 1. maist 1931.

Rüigikohtu seletus.

Kaitsev. Pens. S. § 34 ei määra mitte, et selle paragrahvi alusel määratud pension ei tohi olla vähem, kui 55% palgamäärast, vaid et pensionimäär ei või olla vähem, kui pensionisaajale § 33 järele arvestatud. § 34 tuleb mõista vastavalt tema sõnastusele nii, et kui pensioninõudja on õigustatud pensioni saama väljateenitud aja järele § 33 põhjal ja ühtlasi töövõime kaotuse tagajärjel § 34 põhjal, siis ei või § 34 järele temale määratud pension vähem olla, kui see temale kuuluks arvestades § 33 järele. (Adm. toim. 463 II/27.)

Pensioni ja toetusrahade korraldamise seadusest.

(RT. 33 ja 91 — 1935.)

Selle seadusega korraldatakse pensione ja toetusrahaseid, mille määramise aluseks on võetud kaksteist mitmesugust seadust, nende hulgas ka

1) Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseadus (RT. 149 — 1924, 109/110 — 1925, 27 — 1927 ja 43 — 1934);

2) Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse põhjal määratud pensionide kõrgendamise seadus (RT. 32 — 1929);

3) Kaitseväelaste ja nende perekondade pensionide vähendamise seadus (RT. 38 — 1931).

Ülal nimetatud kolme seaduse alusel pensioni saajaid puudutavad Pensioni ja toetusrahade korraldamise seadusest ainult neli alljärgnevat paragrahvi:

§ 2. Paragrahvis 1 loetletud seaduste alusel määratud ja määratavaid pensione ja toetusrahasid, arvatud välja §§ 3, 4 ja 5 ettenähtud erandid, vähendatakse alates 1. aprillist 1935. järgmiselt:

1) pensione ja toetusrahasid, mille suurus on 20—40 kr., viimane välja arvatud, kuus — kolme (3) protsendi (%) võrra;

2) pensione ja toetusrahasid, mille suurus on 40—70 kr., viimane välja arvatud, kuus — kuus (6) protsendi (%) võrra;

3) pensione ja toetusrahasid, mille suurus on 70 kr. või rohkem kuus — kaheksa (8) protsendi (%) võrra.

§ 3. (Kehtiv 1. jaanuarist 1936. alates) paragrahvis 1 nimetatud seaduste alusel määratud või määratavad pensionid ja toetusrahad ei kuulu käesoleva seaduse § 2 põhjal vähendamisele, kui need pensionid ja toetusrahad on määratud või määratakse teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud haiguste, mür-

gituste, haavade või vigastuste eest, või teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel surma saanud või saadud haavadesse või vigastustesse või teenistuses asadud ägedate külgehakivate haiguste kätte surnud isikute perekondadele, või Vabadusristi kavaleridele või nende perekondadele.

§ 4. (Kehtiv 25. oktoobrist 1935. alates.) Paragrahvis 2. näidatud vähendamisele ei kuulu pensionid, mis määratakse Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse või Üleajateenijate ja nende perekondade pensioni seaduse või Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse § 1 p. a alusel ja d alusel neile, kes saavad pensioni p. a loetletud isikute teenistuse eest, — kui pensioni määramise aluseks on alates 1. aprillist 1935 maksmapandud palgamäärad.

§ 6. Käesoleva seaduse neljanda (4) paragrahvi esimeses lõikes nimetatud isikuile ja nende perekondadele, kes pensione ja toetusrahasid hakkavad saama kuni 1. aprillini 1935. maksvusel olnud palgamäärade järgi, arvutatakse need pensionid ja toetusrahad kuni tähendatud tähtajani maksvusel olnud vähendama palgamäärade alusel.

Tasuta maa.

Ajutise Valitsuse määrus.

(RT. 9 — 1918.)

1. Kõik Eesti kodanikud, kes väerinnal iseäralist vahvust üles on näidanud vaenlase vastu ehk võitluses vigastatud, niisama langedud kaitsjate perekonnad, saavad maad hinnata isiklikuks tarvitamiseks.

2. Maatükid antakse neile riigipõllupanga ja riigi maade tagavarast Ajutise Valitsuse põllutööministeeriumi korraldusel juba enne kui maaküsimuse ära otsustab Eesti Asutav Kogu.

3. Sõjaministeerium teatab väeülemuse ettepanekul põllutööministeeriumile nende maa-kaitsjate nimekirjad, kellel isiklikult ehk kelle perekondadel õigus on maad saada praeguse määruse põhjal.

Määrus tasuta maasaamise kohta autasuks sõduritele, kes vabadussõjas iseäralist vahvust üles näidanud, vigastatud sõduritele ja langedud sõdurite perekondadele.

(Lisa Ajutise Valitsuse 20. dets. 1918. a. määruse juure RT. 9—18.)

(RT. 79/80 — 1920.)

§ 1. (Muudetud kujul RT. 30 — 1931).
Tasuta (ilma rendita) antakse maad pidamiseks sellekohase sooviavalduse peale:

1) sõduritele, kellele Vabariigi Valitsus on otsustanud maad anda sõjaväe ülemuse ettepanekul autasuks iseäralise vahvuse eest,

2) vabadussõjas vigastatud sõduritele, kelle tööjõu kaotus on vähemalt 40%,

3) vabadussõjas langenud sõdurite perekonnaliikmetele.

Langenud sõduri perekonnaliikmetest on õigus tasuta maad saada: isal, emal, naisel ja lastel.

Perekonna ülalpidamiseks antakse tasuta tarvitamiseks ainult üks koht. Koht antakse ühe perekonnaliikme nimele. Koha saamiseks oma nimele on õigustatud kõigepealt langenud sõduri lesk, selle järele lapsed ja kolmandas järjekorras vanemad. Perekonnaliige, kes koha oma nimele saanud, on kohustatud ülal pidama teisi perekonnaliikmeid.

§ 2. (Kustutatud. RT. 50 — 1931.)

§ 3. Tasuta antakse § 1. tähendatud isikutele maad tingimustel, et neil maad omanduseks senni ei ole ehk normaaltalust vähem on.

§ 4. Vabadussõjas vigastatud sõdurid ja langenud sõdurite perekonnad, kui nad käesoleva määruse järele tasuta maad saanud, jäävad ilma nende seaduse järel määratud pensionist.

Märkus: (RT. 57 — 1924.) Käesolevas paragrahvis ette nähtud pensioni maksmise lõpetamine ei käi mitte nende isikute kohta, kes määruse § 1 p. 1. järele, s. o. iseäralise vahvuse eest tasuta maad saanud.

§ 5. Selle määruse järele tarvitada antud maade kohta maksavad kõik riigimaade tarvitamise tingimused, mis on ette nähtud maareformi teostamise määrustes, välja arvatud rendimaksamise kohustus.

§ 6. Isikutel, kellel on õigus tasuta maad saada, tuleb pöörata sellekohase sooviavaldusega põllutööministeeriumi poole, lisades sooviavaldusele juure dokumenta, mis maasaamise õigust tõendavad.

Autasumaa tarvitamise seadus.

(RT. 199/200 — 1925. ja 27 — 1934.)

§ 1. Vabadussõjast osavõtnud kodanikkudele, kes maad saanud või saavad sõjaväelaste autasu seaduse (RT. 27 — 1923) või Ajutise Valitsuse 20. dets. 1918. määruse (RT. 9 — 1918) põhjal antakse maa ühes päraldustega põliseks tarvitamiseks või omanduseks riigimaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseksandmise seaduses (RT. 109 ja 110 — 1925) ettenähtud alustel ja korras käesolevas seaduses tähendatud muudatustega ja täiendustega.

§ 2. Vabadussõjast osavõtnud sõjaväelaste seaduse § 2. ettenähtud kodanikkudele antakse tasuta omanduseks nende käes kasutada olevad maakohad ühes päraldustega.

Sama seaduse § 4. ettenähtud kodanikkudele antakse tasuta omanduseks nende käes kasutada olevad maakohad ühed päraldustega, kui päralduste koguväärtus ei tõuse: a) üle 5000 kuldkrooni maakohtadel, mis antud § 4

p. b põhjal, b) üle 2000 kuldkrooni maakoh-
tadel, mis antud § 4 p. c põhjal. Ulatub kasu-
tada antud maakoha päralduste koguväärtus
üle nimetatud summade ega soovi maakoha ka-
sutaja neid päraldusi kas tervelt või osaliselt
ostuteel omandada asunikkudele määratud alus-
tel, siis likvideerib põllutööministeerium üle-
jäänud päraldused üldistel alustel. On kasu-
tada antud maakoha päralduste üldväärtus al-
la nimetatud summade, kustutab põllutöömi-
nisteerium vastavalt puuduvale summale põllu-
tööministeeriumi poolt maasaajale antud või
antavaid laene sellekohase sooviavalduse põh-
jal.

§ 3. Kodanikud, kes Vabariigi Valitsuse
otsusel saanud või saavad maad Vabadussõjas
ülesnäidatud erilise vahvuse eest, on vabasta-
tud nende käes kasutada oleva maa rendist,
maa omandamisel aga maa väljaostumaksust
kui ka põlisest rendist.

Kodanikud, kes saanud või saavad maad
Vabadussõjas saadud vigastuste tõttu vähe-
malt 40% tööjõudu kaotanud sõduritena või
Vabadussõjas langenud sõdurite perekonna-
liikmetena, vabastatakse vastava sooviavalduse
peale nende käes kasutada oleva maa rendist,
maa omandamisel aga maa väljaostumaksust
kui ka põlisest rendist.

§ 4. Kui kodanik, kellele Vabariigi Va-
litsus otsustanud anda autasuks maad Ajutise
Valitsuse 20. dets. 1918. a. määruse põhjal,

loobub maasaamise õigustest, on tal õigus saada rahalist tasu 100.000 mrk.

§ 5. Kui käesoleva seaduse § 1. tähendatud kodanik sureb enne maakoha saamist, on tema lastel, naisel, või kui neid ei ole, vanematel käesolevas seaduses ettenähtud õigused maa või rahalise tasu saamiseks.

§ 6. Langenud sõdurite perekonnaliikmed ja vähemalt 40% tööjõudu kaotanud sõdurid, kes käesoleva seaduse põhjal maad tasuta kasutama hakkavad, kaotavad pensionisaamise õiguse Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse järgi.

§ 6¹. Langenud sõdurite perekonnaliikmed ja vähemalt 40% tööjõudu kaotanud sõdurid, kes ka kaotanud pensioni õiguse selle seaduse alusel, võivad uuesti saada pensioni üldistel alustel, kui nad hakkavad tasuma nende käes kasutada oleva maa eest renti või väljaostumaksu. Kodanikud, kes on riigilt saanud maa edasi annud kolmandaile isikuile, võivad saada pensioni üldistel alustel ainult sel juhul, kui nad maa edasi andnud tasutamaa kasutamise õiguseta.

§ 7. Käesoleva seaduse elluviimiseks on Vabariigi Valitsusel õigus anda tarvilikke juhtnööre.

Riigi- ja autasumaade omanduseks andmise seaduste elluviimise määrus.

(RT. 51 — 1935.)

Alus: Riigimaade omanduseks andmise seaduse § 32 (RT. 43 — 1935) ja Autasumaa tarvitamise seaduse § 7 (RT. 199/200 — 1925).

§ 1. Riigimaade omanduseks andmise seaduse alusel antakse maid omanduseks Põllutööministeeriumi või maakasutaja algatusel.

§ 2. Omanduseks andmisele kuuluva maa kohta koostatakse kirjeldusleht, milles märgitakse maa suurus, asukoht, kasutamise alus, maakoha nimi ja muud tarvilikud andmed. Kirjelduslehe koostamise päevale järgnev rendimaksu tähtpäev loetakse ostuvahekorra alguseks ja sellest ajast kantakse makstavad rendid liidetud laenu tähtajaliste maksude arvele. Põllutööministeeriumil on õigus võtta ostuvahekorra alguseks ka teisi tähtpäevi.

§ 3. Omanduseks antava maa hind ja tingimused antakse maakasutajale teada kas lepingu allakirjutamisel või eraldi teadaandega.

§ 4. Maahind määratakse puhaskasurubla de alusel, arvestades igalt puhaskasurublalt üksteist krooni ja saartel üheksa krooni. Siseministri poolt kinnitatud alevikkude ja raudteejaamade piirkondades asuvate eluasemekohtade (ehituskruntide) maahinnaks võetakse Ehituskruntide väljaandmise juhtnööride alusel arvutatud koha rent kapitaliseeritult 6%-ga.

Põllutööministri sellekohase juhtnööri alusel võib maahinnale lisada juurde turuläheduse ja

teiste majanduslikkude soodustuste arvel kuni 50%.

§ 5. Maakohal asuvad riigi hooned, viljapuud, mets ja muud päraldised müüakse maakoha ostjale Maareformi teostamise määruste ja Metsaesaduse alusel Põllutöoministri poolt antud juhtnööride kohaselt arvutatud hinnaga.

§ 6. Laenude liitmist teostab Eesti Maapank ja saadab vastava teadaande riigimaade ametile.

Põllutöoministeerium võib liidetud laenule liita juurde:

1) ostuvahekorra alguseks möödunud tähtaegade rendivõlad ühes viivitusrahaga;

2) maakasutajate või nende eelkäijate poolt nende kruntidelt lepinguvastaselt raiutud metsa hinna;

3) Eesti Maapanga valitseda olevatesse riiklikkudesse erisummadesse, kapitalidesse ja fondidesse tasumisele kuuluvad trahvid ja muud võlgnevad summad.

§ 7. Maakoha, eluasemekoha (ehituskrundi) või juurdelõike omanduseks andmise kohta sõlmitakse riigimaade ameti korraldusel leping. Ostjate allkirjad ja lepingu ära kirjad tõestab riigimaade likvidaator või metsaülem.

§ 8. Eesti Maapank võib kinnistatud riiklikkude võlgade liitmisel Riigimaade omanduseks andmise seaduse § 13 ja 14 alusel liita neile juurde veel käesoleva määruse § 6 tähendatud summasid.

§ 9. Eesti Maapanga juhatusel on õigus vabastada maakohtade omanikke liidetud laenude intresside tasumisest kuni 30 aastani, nõudes ainult kustutussumma ja administratsiooni-kulu tasumist, või muuta laen või selle vastav osa pikaajaliseks intressideta laenuks:

1) kui maakoha asundamise, sisseseadmise ja hoonestamise tingimused olid erakorraliselt rasked või praegune aastamaks ületab maakoha kandejõu:

a) maakohal oli vähe põllumajanduslikult kõlvulist (kultuur-) maad ja maakasutaja on teostanud maaparandustöid või harinud üles uudismaad;

b) maakohal on majapidamise kandejõudu ületava võlaga riigilt ostetud hooned, mida ei saa otstarbekohaselt ära kasutada ja mille kordaseadmine ja korrashoid nõuavad ülejõu käivaid kulutusi;

c) maakohal on majapidamise kandejõudu ületava võlaga riigilt ostetud metsa, pargimetsa, kaitsemetsa või viljapuid;

d) maakoha majandamine on raskendatud halbade liiklemisvõimaluste, turgude kauguse või mõne muu asjaolu tõttu;

e) maahind on arvatud Lõuna-Eestis 4. juuni 1901. seaduse ja Põhja-Eestis Rahaministeeriumi poolt 27. mail 1906. kinnitatud Krediitkassa instruksioonide põhjal ettevõetud maahindamisel saadud maaboniteerimise andmetel ja kui sel viisil arvatud hind on kõrgem Väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvara-

de hindamise seaduse alusel ettevõetud maa-
hindamise alusel arvutatavast hinnast;

2) kui majapidamist või perekonda on tabanud õnnetused, mis kestvalt mõjuvad halvavalt võla tasumisele.

Intressivabal ajal tasutakse tähtajaline laenu kustutussumma ühes administratsiooniikuluga võrdsete poolaasta maksudena.

Eesti Maapanga juhatusel on õigus talundi kandejõudu ületava liidetud laenuosa kustutamise ettepanekut esitada Põllutööministrile, kui selgub, et laenu aastamaks ületab talundi kandejõu ja talu sissetulekutest ei suudeta tasuda laenu aastamakse, ega ole ette näha, et laenu või selle osa muutmise pikaajaliseks intressideta laenuks võimaldaks laenu või selle osa tasumist tulevikus.

Talundi kandejõudu ületava laenuosa kustutamise küsimuse otsustavad: 1) Põllutööminister Eesti Maapanga juhatuse ettepanekul kuni 250 kroonini talundi kohta ja 2) Vabariigi Valitsus Põllutööministri ettepanekul piiramata määral.

Tarbe korral teostab kohal majapidamiste hindamist Eesti Maapank, kes otsustab ka majapidamise korraliku majandamise üle. Hindamine teostatakse maaomaniku kulul.

§ 10. Liidetud laenude juurde arvestatud kinnistus- ja administratsiooniikulude kohta ei peeta eriarveid, vaid summad registreeritakse Eesti Maapangas sissetulnud toimetuste järgi.

Need summad tasutakse asunduskapitali arvelt riigituludesse asunduskapitali eelarvega igal aastal kindlaksmääratud summas.

§ 11. Kodanikkudele, kellel on õigus Autasumaa tarvitamise seaduse § 4 põhjal saada rahalist tasu, makstakse tasusumma välja Riigikantseleist, selleks eelarve korras määratud krediidist.

§ 12. Laenude valitsemisega, kindlustuste võtmisega, arvestamisega ja sissenõudmisega seotud kulude katteks arvatakse tasu Eesti Maapangale 0,8% laenu algvõlalt.

§ 13. Põllutööministril on õigus käesoleva määruse juurde anda tarvilikke juhtnööre.

§ 14. Käesoleva määruse maksmahakkamisega kaotab maksvuse Riigi- ja autasumaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seaduse elluviimise määrus (RT 44 — 1930, 46 — 1931, 27 ja 41 — 1932, 4 ja 52 — 1933) ja Riiklikkude põllumajanduslikkude laenude liitmise seaduse elluviimise määrus (RT. 7 — 1932, 1 — 1933 ja 96 — 1934).

§ 15. Käesolev määrus hakkab maksuma avaldamisega Riigi Teatajas.

Järelravi.

Töö-Hoolekandeministeeriumi määrus vabadussõja invaliidide järelravitsuse korra kohta.

(RT. 55 — 1922.)

Kokkuleppel sõjaväe tervishoiu valitsusega paneb töö-hoolekandeministeerium vabadussõja invaliidide järelravitsuse kohta järgmise korra maksma:

1. Vabadussõja invaliididel, kes töö-hoolekandeministeeriumi arvel mingisugust (ambulatoorset või haigemajalist) järelravitsust soovivad, tuleb rahvaväe komisjonide ehk sõjaväe haigemajade komisjonide (Tallinnas, Tartus, Narvas) poole pöörata, kes sellekohast arstlist järelvaatust toimetades ravitsust soovija invaliidi kohta järgmiste asjaolude üle selgusele jõuavad:

a) Kas on invaliidi haigus (vigastus) sõjateenistusest saadud haiguse (vigastuse) tagajärg;

b) Kas tarvitab invaliid tingimata ravitsust;

c) Kas ravitsus peab sündima haigemajas või ambulatoorsel teel;

d) missugune ravitsus on tarvilik ja kus kohas.

2. Suvel sanatoorilist ravitsust vajavate invaliidide arstlist järelvaatust toimetavad erikomisjonid, missugused on olemas Tallinnas, Tartus, Narvas, Valgas ja Pärnus.

3. Arstline komisjon annab välja tunnistuse ülevaatuse tagajärgede kohta, kusjuures tunnistus peab vastuseid sisaldama üldtähendatud asjaolude kohta. Selle tunnistuse ja ühtlasi ka tõendavad dokumendid sõja teenistusest osavõtmise kohta paneb ravitsussoovija invaliid töö-hoolekandeministeeriumi hoolekande osakonnale ette, mille järele hoolekandeosakond vastavale asutusele (haigemajale) korralduse teeb ravitsust soovija invaliidi ravitsusele võtmiseks.

Töö-hoolekandeministeeriumi määrus Ilmasõja invaliidide järelravitsuse korra kohta.

(RT. 144 — 1924.)

Töö-hoolekandeministeerium teatab, et ministeeriumi määrus 25. aprillist 1922. a. Vabadussõja invaliidide järelravitsuse korra kohta, mis avaldatud „Riigi Teatajas“ nr. 55 — 1922. a., on maksev ka Ilmasõja invaliidide kohta.

Töö-Hoolekandeministeeriumi täiendav määrus sõjainvaliidide järelravitsuse korra kohta.

(RT. 58 — 1926.)

Kokkuleppel sõjaväe tervishoiu valitsusega täiendab töö-hoolekandeministeerium vaba-

dussõja ja ilmasõja invaliidide järelravitsuse korra kohta antud määrusi 25. aprillist ja 3. nov. 1924. a. (RT. 55 — 1922. a. ja 144 — 1924. a.) järgmiselt:

§ 4. Erakordsetel juhustel, kui sõjaväe-teenistuse kohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud vigastus ehk haigus tingimata rutulist ravitsust tarvitab, võivad vabadussõja, samuti ka ilmasõja invaliidid ravitsuse saamiseks pöörata lähema karnisoni-, sõjaväe-, linna-, maa-konna- ehk jaoskonna-arsti poole, kellel õigus jääb niisugusel juhtumisel, kui 1) ravitsust tarvitav haigus või vigastus on sama, mis invaliidil olevate sõjaväeliste dokumentide (arstlise komisjoni akt jne.) järele sõjaväeteenistuse kohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud ja 2) haigus tingimata rutulist ravitsust vajab, invaliidi otsekohe saata ministeeriumi kulul haigemajasse või võimaldada ravitsust ambulatoorsel teel, kusjuures arst kohustatud on sellest viibimata töö-hoolekandeministeeriumi hoolekandeosakonnale teatama, ära tähendades invaliidi poolt esitatud dokumente, seal märgitud haigust või vigastust, niisama ka haigust või vigastust, mida ravitseda soovitakse ja põhjusi, mispärast oli tarvilik invaliidi otsekohe haigemajasse saatmine või ambulatoorne ravitsemine ilma arstlise komisjoni otsuse ära ootamata.

Väljaandja märkus: Et rutulise järelravi saamiseks üldtähendatud korralduse kohaselt takistus ei tuleks, on soovitatav, et igal invaliidil oleks käepärast kaitseväeteenistuse komisjoni ehk arstlise ko-

misjoni akt ehk dokument, mille põhjal ta invaliidiks tunnistatud ja kus oleks märgitud, missuguse vigastuse või haigusega ta invaliidiks tunnistatud.

Järeldravi sanatooriumis.

Vabadussõja- ja ilmasõja invaliidid võivad saada sanatoorilist ravi vigastuste ja haigustega, milledega nad invaliidideks tunnistatud. Ravile ja tagasi sõit raudteel on prii. Samuti on sanatooriumis ravi ja ülalpidamine prii. Sanatoorilist ravi määravad Tallinnas Kaitsev. Keskhaigla, Tartus II Diviisi Laatsaret ja Narvas I Div. Laatsaret. Komisjonide päevad on maikuu alguses ja kuulutatakse varemalt ajalehes. Samuti teatab V. S. Ühingu Keskjuhatuse oma osakondadele komisjonide istangute päevad, kust asjast huvitatud võivad neid teada saada. Komisjoni ilmudes peavad invaliidil kaasas olema invaliidsust tõestavad dokumendid.

Raudteesõidu soodustusi.

Riigiraudtee ja Pärnu-Tallinna juurdeveo raudtee veotariif nr. 5.

(RT. 69 — 1921.)

Invaliidide sõidu määruused.

§ 1. (Muudet. kujul RT. 98 — 1921.) Invaliididele, kes proteeside töökotta Tartusse või Tallinna oma puuduvate kehaliikmete täiendamiseks ehk arstimise otstarbel haigemajadesse ning sanatooriumitesse ja sealt tagasi oma elukohta peavad sõitma, antakse raudteel priisõit, niihästi nendele, kes elutsevad invaliidide kodudes, kui ka nendele, kes elutsevad väljaspool invaliidide kodusid.

Täiendus: (RT. 18/19 — 1924.) Samuti antakse priisõit ka saatjale invaliidi juures, kes kõrvalist abi tarvitab.

§ 2. (Muudet. kujul RT. 2 — 1926.) Raudteel priisõidu pileti saamiseks peavad invaliidid olema varustatud sellekohase Punase Risti peavalitsuse või töö-hoolekandeministeeriumi hoolekandeosakonna poolt väljaantud tunnistusega.

Tunnistused peavad olema nummerdatud ja kandma Punase Risti peavalitsuse esimehe ehk esimehe abi, või töö-hoolekandeministeeriumi hoolekandeosakonna juhataja allkirja ja

osakonna templit. Tunnistused antakse välja ühise mustri järele.

Tunnistus seisab koos: tunnistusest enesest ja kahest talongist, millest talongid pileti kassasse jäetakse tõendavateks dokumentideks püüsi sõidu pileтите väljaandmise üle, aga tunnistus jäetakse sõitja kätte ettenäitamiseks rongi revideerimise korral.

Tunnistuses olgu äratähendatud sõitja nimi ja perekonnanimi, jaamade nimetused, mil- lede vaheliseks sõiduks tunnistus välja antud, sõidu otstarve ja maksvuse tähtaeg, mis iga- kordsel tunnistuse väljaandmisel Punase Risti peavalitsuse või töö-hoolekandeministeeriumi hoolekandeosakonna poolt ära määratakse.

Täiendus. (RT. 18/19 — 1924. ja 2 — 1926). Kui invaliidil, kes kõrvalist abi tarvi- tab, saatja kaasas on, siis peab ka Punase Risti peavalitsuse või töö-hoolekandeministeeriumi hoolekandeosakonna poolt väljaantaval tunnis- tusel saatja nimi ja perekonna nimi äratähenda- tama.

Märkus: 1. Kui sõit sünnib laia- ja kitsa- rööpaliste teede vahel, peavad tunnistused varusta- tud olema iga tee jaoks eraldi talongidega.

Kui sõit sünnib laiarööpalise ja Pärnu-Tallinna juurdevaarditeede vahel või Pärnu-Tamsalu kitsa- rööpalise tee, siis peavad olema eraldi talongid: Pär- nu-Tamsalu kitsarööpalise tee jaoks ja laiarööpalise tee jaoks.

Märkus: 2. Tunnistused võivad olla trükitud ehk käsitsi kirjutatud.

§ 3. Sõidupiletiteks antakse invaliididele harilikult reisijate piletid, pileti tagumisele kül-

jele järgmist märkust tehes: „Maksuta P. R. p-se tunnistuse nr. põhjal“.

Käesolev tariif hakkab maksma 1. augustist 1921. a.

Eriveotariif nr. 170 Vabadussõja invaliidide veoks.

(RT. 79 — 1935 ja 32 — 1936.)

I.

§ 1. Käesolevas tariifis invaliidi all mõistetakse isikut, kes on kaotanud 40% või rohkem töövõimest.

§ 2. Vabadussõja invaliidid saavad raudteel sõites kõigis klassides 50% sõiduhinnaalandust üldveomaksu määrade järgi arvutatud ühekordse või edasi-tagasi hinnast.

§ 3. Hinnaalanduse õiguse tõendamiseks on päevapildiga varustatud isikutunnistus, millele on tehtud kaitseringkonna ülema poolt, võimalikult leheküljel „Dokumendid, mille põhjal isikutunnistus välja antud“, märkus: „Vabadussõja invaliidina on õigus sõita 50% hinnaalandusega kõigil riigiraudteedel.“

Sõidupiletite revideerimisel on sõitja kohustatud ühes sõidupiletiga ettenäitama ka isikutunnistuse. Tunnistuse mitteettenäitamisel nõutakse sisse tariifivaheraha ühes Raudteede seaduses ettenähtud trahviga.

Käesolev tariif hakkab maksma 1. novembrist 1935.

II.

Käesoleva tariifi § 1 uuendatud kujul loeti maksvaks 1. maist 1936.

Eesõigustest teenistuskohdadele.

Töö-Hoolekande ministeeriumi ringkiri kõigile Valitsus- ja Omavalitsusasutustele.

(RT. 75/76 — 1920.)

Arusaamatuste pärast, mis rahvaväest demobiliseeritud sõdurite nende endisele teenistuskohale ilmumise korral, ehk riigiasutustes teenistuse otsimisel ette tulnud, loeb töö- ja hoolekandeministeerium tarvilikuks kõigile riigi- ja omavalitsusasutustele meele tuletada, et vabadussõjast osavõtjate teenistuse saamise asjus maksavad seaduslikul alusel järgmised korraldused:

1) Rahvaväkke võetud riigiteenistuses olevatele ametnikkudele jäävad nende kohad ja ametid alles, kunni rahvaväest lahkumiseni ehk demobilisatsioonini (Ajutise Valitsuse otsus 27. jaan. 1919. RT. 7. § 17. 1919).

2) See seadus on maksev ka nende kohta, kes vabatahtlikult rahvaväkke on astunud (seadusandl. delegatsiooni otsus 17. dets. 1919. RT. 110/111. 1919).

3) Kõigil Eesti vabadussõjast osavõtnud sõjaväelastel on eesõigus peale sõja lõppu esimeses järjekorras riigi- ja omavalitsusasutustes nende elukutsele ja haridusele vastavat tee-

nistust saada. (Vabariigi valitsuse määrus 25. juulist 1919. RT. 42. § 89. 1919). Demobilisatsiooni eel (27. veebr. s. a.) on vabariigi valitsus uuesti otsustanud korraldusi teha riigi- ja omavalitsusasutustele, et rahvaväest vabastatud sõduritel eesõigus antaks teenistuse saamiseks).

4) Kohtadele, mis intelligentsust, erioskust ega ka kehalist jõudu ei nõua (nagu uksehoidjate, öövahtide ja teiste samaste ametite peale) palkamisel tuleb vigastatud sõduritele ja nende perekonnaliigetele eesõigus anda.

Sellest tuleb kinni pidada mitte üksnes uute juurevõetavate teenijate palkamisel, vaid võimalust mööda ka praeguseid tugevajõulisi teenijaid nõrgajõuliste vastu vahetades (Tööhoolekandeministri ringkiri 30. märtsil, 1920.

Neist tähendatud kohustustest on esimesed kaks maksvad riigiasutuste kohta, teised viimased peale selle ka veel omavalitsusasutuste kohta.

Kui demobiliseerimise käigust selgub, et need abinõud ei võimalda kõikidele sõduritele kes selleks soovi on avaldanud, riigi- ja omavalitsusasutustes nende elukutsele ja haridusele vastavat tööd saada, siis tuleb niihästi riigi- kui omavalitsusasutustel neisse asutustesse vabadsõja kestusel teenistusesse astunud majanduslikult kindlustatud isikuid teenistusest vabastada ja nende teenistuskohad anda demobiliseeritud sõduritele, kui nende kohtade jaoks vastava

elukutsega, haridusega ja vilumusega demobiliseeritud sõdurid leidub.

Valitsus on vabadussõja algusest peale seisukohal olnud, et kõiki vabadussõjast osavõtjaid tuleb igasuguse riigi- ja omavalitsuse teenistuse peale eesõigustatud kandidaadiks lugeda.

Kõikide siin tähendatud korralduste peale tuleb vaadata kui vastavate asutuste juhatajate peale pandud seaduslike kohustuste peale. Nende korralduste mittetäitmist tuleb hinnata kui oma kohuste mittetäitmist ja mittetäitjaid seaduses ettenähtud vastutusele võtta.

Kas sõjainvaliidi pension kuulub maksualuse tulu hulka?

Riigikohtu seletuses 1927. a. on sellele küsimusele vastatud eitavalt, kuid hilisemas seletuses (1929. a.) — jaatavalt, kui invaliidi tööjõu kaotuse % on alla 60.

Riigikohtu seletusi.

1. Tulumaksu seaduse § 4 p. 9 põhjal ei tule maksualuse tulu hulka arvata invaliidide paiukid, invaliidide pensionid ja invaliidide abirahad, sest selle punkti sõnalise väljenduse järele ei ole kahtlust, et sõna „invaliidide“ käib mitte ainult paiukite kohta, vaid ka pensionide ja abirahade kohta. (Riigikohtu otsus 25.XI./22/XII 27 a. nr. 51.)

2. Tulumaksu seaduse § 4 p. 9 põhjal ei arvata maksualuse tulu hulka „invaliidide paiu-

keid, pensione ja abirahasid“. Laiemas mõttes loetakse invaliidiks kõiki isikuid, kes mõnesugustel põhjustel saanud töövõimetuteks. Meil maksvate seaduste järele (Hoolekande s. § 97) loetakse töövõimetuks inimest, kes on kaotanud üle 60% normaaltööjõust. Kuid ei ole kahtlust, et Tulum. s. § 4 p. 9 tähendatud seaduse norm käib ainult sõjaväelaste kohta, kes sõjas invaliidiks saanud, ja et sõjaväelast selles mõttes invaliidiks, s. t. töövõimetuks tunnistada, on tarvis tema juures ka sama kõrge tööjõu kaotamise % kindlaks teha. „Invaliidi pensioni“ määrati Vene ajal haavatud ja vigastatud sõjaväelastele invaliidide-kapitalist, mida valitses Aleksandri-nimeline komitee. Meil Eestis võiks selles mõttes arvesse võtta toetust, mis sõjaväelastele kindral Laidoneri nimelisest invaliididekapitalist määratakse (RT. nr. 15 — 1921 a.). Kuid harilikku pensioni, mis rahvaväelasele määratakse Rahvaväelaste ja nende perek. pens. s. põhjal, ei saa lugeda sääraseks pensioniks, millest räägitakse Tulum. s. § 4 p. 9, kui pensioni saaja tööjõu kaotus on alla 60% (Adm. t. 245 II/29, Õ. 5/29).

Invaliidide isikumaksust vabastamise korraldus.

**Valla- ja maakonna-omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute ja aruannete ajutise seaduse
§ 9 muutmise seadus.**

(RT. 25 — 1931.)

Valla- ja maakonna omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute ja aruannete ajutise seaduse (RT. 18/19 — 1920, 3 — 1921, 83/84 — 1924) § 9 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 9. Kodanikkudelt 20 kuni 60 aastani, kelle alaline elukoht valla piires, võib võtta valla heaks isikumaksu vallavolikogu poolt määratud suuruses ja korras.

Vallavolikogu on õigustatud jaotama maksumaksjaid liikidesse nende jõukuse järgi ja määrama üksikute liikide maksunormid, kusjuures kõrgema ja madalama maksumäära vahe ei tohi olla suurem kui kolmekordne maksu alammäär ja kõige kõrgema liigi maksumäär aastas ei või ületada 9 krooni.

Riigi, omavalitsuse või eraasutise hoolekandel ülalpeetavad, samuti ka riigi või omavalitsuste paiuki või abiraha osalised isikud on vabad isikumaksust.

Vallavolikogudel on õigus vabastada isikumaksust ka teisi kodanikke, kui selleks ole-
mas mõjuvaid põhjusi.

Käesolev seadus hakkab maksma 1932.
maksuaastast.

Rüigikohtu seletusi.

Rahukohtunik talitas õieti, rahuldades G. J. kaebuse isikumaksust vabastamise kohta põhjendusel, et J. G. ühes oma perekonnaga saab riigilt toetust Veneaegsete pens. toet. s. alusel, mispärast ta Omavalitsuste maksuseaduste muudatuse seaduse (RT. 83/84 — 1924) (v. RT. 25 — 1931. Toim.) § 9 järgi on isikumaksust vaba. Arvamus, et HS järgi tulevat paiuki ja abiraha all mõista täielist ülalpidamist, ei ole õige, sest Omavalitsuste maksuseaduste muudatuse seaduse § 9 järgi on isikumaksust vabad „riigi või omavalitsuse poolt paiuki- või abirahaosalised isikud“, ja sõna „abiraha“ juba näitab, et siin ei ole mõeldud isiku täielist ülalpidamist, vaid ainult toetamist, mis peab aitama ja kergendama isiku elamisvõimalust (Adm. t. 56 I/32).

Raadioringhäälingu kasutamise soodustus.

Raadioringhäälingu kasutamise määruse § 18. p. 1. (RT. 54 — 1935) alusel on Vabadussõja invaliidid, kes vähemalt 60% tööjõust on kaotanud, raadio kuulamise maksust vabastatud. Maksust vabastamise palved tulevad esitada Riigi ringhäälingu juhatajale. Palvele on tarvilik juure lisada dokument, millest näha, et paluja on Vabadussõja invaliid ja 60% vähemalt tööjõust kaotanud.

Vabadussõja invaliidide laste soodustamise seadus.

(RT. 105 — 1934.)

§ 1. Vabadussõja invaliidideks loetakse käesoleva seaduse mõttes Eesti Vabariigi kodanikud, kes saavad või on õigustatud saada pensioni Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse alusel Vabadussõjas saadud vigastuste või haiguste tõttu, kaasa arvatud ka need isikud, kes on kaotanud pensionisaamise õiguse Autasumaa tarvitamise seaduse § 6 põhjal, kuid muis tingimustes vastavad Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduses ettenähtud nõudeile.

§ 2. Vabadussõja invaliidide lapsed vabastatakse riigi ja omavalitsuste koolides viiekümne protsendi ulatuses koolirahast normaalse õppeaja kestusel kuni kõrgema õppeasutise lõpetamiseni. Samuti vabastatakse nad viiekümne protsendi ulatuses maksudest, mida

võetakse riigi ja omavalitsuste komisjonide, ametite ja teiste asutiste poolt kutseeksamite õiendamisel ja kutse omandamisel.

§ 3. Vabadussõja invaliidide lastel on võrdsetel tingimustel eesõigus õppeasutistes toetuste ja abirahade saamisel kui ka koolirahast täielikult vabastamisel, kui nad õppetöö edu ja käitumise suhtes vastavad õppeasutiste seadustes ettenähtud nõudeile.

§ 4. Käesoleva seaduse § 2—3 tähendatud soodustusi on õigus saada ka surnud Vabadussõja invaliidide ja Vabadussõjast tingitud haiguste tagajärjel surnud rahvaväelaste lastel, kellel on pensioniõigus Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduse alusel. Samuti on soodustuste saamise õigus Vabadussõja invaliidide ja Vabadussõjas saadud haiguste, haavade ja vigastuste tagajärjel surnud rahvaväelaste lastel, kes üle 16 a. vanad, kui nad muis tingimustes vastavad Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioni seaduses ettenähtud nõudeile,

§ 5. Soodustuste andmise ligema korra määrab Haridus- ja Sotsiaalminister.

§ 6. Käesolev seadus hakkab maksma 1. jaanuarist 1935. a.

Vabaduse Risti kavaleride soodustamise seadus.

(RT. 19 — 1933 ja 19 — 1935.)

§ 1. Isikud, kellele Vabaduse Risti põhikirja (RT. 20/21 — 1920) alusel on annetatud Vabaduse Rist, nimetatakse Vabaduse Risti kavalerideks.

§ 2. Kõigil Vabaduse Risti kavaleridel on õigus sõita viiekümne protsendilise hinnaalandusega kõigil riigi üldkasutatavail liiklemisvahendeil.

Eelmises lõikes tähendatud hinnaalandus antakse ka eriveomaksu määradest ja plataskaartidest, tariifides ettenähtud alustel ja korras.

§ 3. Vabaduse Risti kavalerid ja nende lapsed vabastatakse koolirahast viiekümne protsendi ulatuses riigi- ja omavalitsuste koolides normaalse õppeaja kestel kuni kõrgema õppeasutise lõpetamiseni.

§ 4. Tegelikus kaitseväeteenistuses, samuti riigiteenistuses olevaid Vabaduse Risti kavale-re vabastatakse teenistusest koosseisude vähendamise tõttu ainult siis, kui neile pole anda nende töövilumusele vastavat ametikohta kaitseväs ega mujal riigiteenistuses.

§ 5. Vabaduse Risti kavaleridele antakse eesõigus riigiteenistusse võtmisel ja ametikohtadele määramisel, samuti kaitseväe- või riigiteenistuses olevaile riigi kulul kutselise hariduse omandamise või täiendamise võimaldamisel.

Eelmises lõikes tähendatud eesõigus antakse Vabaduse Risti kavaleridele siis, kui nad oma töövilumuse ning teiste omaduste poolest vastavad ülesseatud tingimustele.

§ 6. Käesoleva seaduse § 2—5 on maksavad ainult Eesti Vabariigi kodanikest Vabaduse Risti kavaleride kohta.

§ 7. Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.

Määrus Vabaduse Risti kavaleridele hinnaalandusega sõidu võimaldamise korra kohta.

(RT. 39 — 1933.)

§ 1. Vabaduse Risti kavaleride soodustuse seaduse § 2 (RT. 19 — 1933) ette nähtud hinnaalanduse õiguse tõendamiseks peab sõitja pileti lunastamisel ette näitama päevapildiga varustatud isikutunnistuse, millele on tehtud politseikomissari poolt tema allkirjaga, võimalikult leheküljel „dokumendid, mille põhjal isikutunnistus välja antud“, märkus: „Vabaduse Risti kavalerina on õigus sõita 50% hinnaalandusega kõigil riigi üldkasutatavail liikumisvahenditel“.

§ 2. Sõidupiletite revideerimisel on sõitja kohustatud ühes sõidupiletiga ette näitama ka isikutunnistuse. Tunnistuse mittenäitamisel nõutakse sisse tariifivaheraha ühes seaduses ette nähtud trahviga.

§ 3. Käesolev määrus hakkab maksma avaldamisega.

Juhtnöörid Vabaduse Risti kavaleride ja Vabaduse Risti kavaleride perekondade pensioni ning toetusraha väljamaksmise korra kohta.

(RT. 101 — 1935.)

Alus: Pensionide ja toetusrahade korraldamise seaduse §§ 3 ja 9 (RT. 33 ja 91 — 1935).

§ 1. Vabaduse Risti kavalerid, kellele on määratud pension või toetusraha Pensionide ja toetusrahade korraldamise seaduse (RT 33 ja 91 — 1935) esimeses paragrahvis (§ 1) loetletud seaduste alusel ja kes soovivad, et nende pensionist või toetusrahast ei tehtaks mahaarvamisi Pensionide ja toetusrahade korraldamise seaduse põhjal, esitavad tõendustena selle kohta, et nad on Vabaduse Risti kavalerid, pensioni või toetusraha väljamaksmist korraldavale omavalitsusele kas Vabaduse Risti tunnistuse või selle tõestatud ära kirja, või Kaitseministeeriumi või kaitseringkonna staabi poolt välja antud tunnistuse või õienduse, või teenistuslehe või selle tõestatud ära kirja — millest nähtub, et pensionär või toetussaja on tõesti Vabaduse Risti kavaler.

Samuti esitavad Vabaduse Risti kavaleride perekonnad, kui nad soovivad, et nende pensionist või toetusrahast ei tehtaks mahaarvamisi Pensionide ja toetusrahade korraldamise seaduse põhjal, pensioni või toetusraha väljamaksmist korraldavale omavalitsusele ühe eelpooltähendatud tõendustest, millest selguks, et isikud, kelle teenistuse eest on neile määratud

pension või toetusraha, olid Vabaduse Risti kavalerid.

§ 2. Kui Vabaduse Risti kavalerid või Vabaduse Risti kavaleride perekonnad saavad pensioni, siis teeb pensioni väljamaksmist korraldav omavalitsus eelmises paragrahvis (§ 1) näidatud tõenduste alusel nende pensionitunnistustele märkuse selle kohta, et tunnistusel tähendatud isikud on Vabaduse Risti kavalerid või Vabaduse Risti kavaleride perekonnaliikmed, mispärast nende pensionist ei tule teha maharvamisi Pensionide ja toetusrahade korraldamise seaduse alusel.

Kui Vabaduse Risti kavaler või Vabaduse Risti kavaleri perekond saab toetusraha, siis teeb toetusraha väljamaksmist korraldav omavalitsus eelmises lõikes tähendatud märkuse toetusraha-raamatu esiküljele.

§ 3. Omavalitsuse asutus, tehes § 2 tähendatud märkuse Vabaduse Risti kavaleride või Vabaduse Risti kavaleri perekonna pensionitunnistustel või toetusraha-raamatusse, teatab sellest Haridus- ja sotsiaalministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele, märkides teadaandes pensionäri või toetussaaaja nime, perekonnanime, pensionitunnistuse või toetusraha-raamatu numbri ja seaduse, mille alusel makstakse isikule pensioni või toetust. Teadaandele lisatakse juurde pensionäri või toetussaaaja poolt esitatud tõendid Vabaduse Risti annetamise kohta.

Määrus kindral Laidoner'i nimelise invaliidide kapitali kohta.

(RT. 15 — 1921.)

Invaliidide kapitali eesmärk.

§ 1. Kindral Laidoner'i nimelise invaliidide kapitali otstarve on:

a) Eesti vabadussõja ajajärku, vapro Eesti maleva ja tema juhi kindral Laidoner'i hiilgavat ja võidurikast tegevust ja nime kustumatuks teha, nende võrdlemata teenuseid eeskujuna järeltulevatele põlvedele edasi anda, iseseisvuse ja vabaduse eest võitlemiseks.

b) Nendele sõjaväelastele (ohvitseridele, arstidele, ametnikkudele, sõduritele), kes oma tervise Eesti rahvaväe teenistuses kas haavamise, põrutuste, vigastuste, haiguste või koorma-va töö tagajärjel ehk muul põhjusel kaotanud ehk tuntavalt rikkunud ja selle parandamiseks mõnes sanatooriumis, kuurortis sise- ehk väljamaal ehk muud eriarstimist tarvitavad — seda võimaldada.

d) Nendele Eesti rahvaväe invaliididele toetuse andmist võimaldada, kelle perekond

on sedavõrd suur, et invaliidile tema pensionist ja ülejäänud töövõime kasutamisest perekonna ülespidamiseks ei jatku, kui perekonna-liigete arv mitte alla viie isiku ja invaliidi töövõime kaotus alla 75% ei ole.

e) Sõjas langenud sõjaväelaste vaeslaste kasvatamiseks abiandmine.

§ 2. Toetuse saamiseks on eesõigus neil Eesti vabadussõjast osavõtjatel, kes eelliinil haavata, põrutada ja vigastada on saanud; selle järele neil, kes eelliinil viibides oma tervise haiguste tagajärjel on kaotanud ja viimaks neil, kes vabadussõjast osavõttel, kuigi mitte eelliinil, oma tervise kaotanud. Kui vabadussõjast osavõtjate seas abitarvitajaid ei ole, siis antakse toetusi ülemalnimetatud alusel nendele sõjaväelastele, kes Eesti rahvaväe teenistuses tervise ja töövõime on kaotanud.

§ 3. Invaliidide kapitalil on oma nimega pitast.

§ 4. Kindral Laidoner'i nimelise invaliidide kapitali põhikapitali suurus määratakse kindlaks 5.000.000 Eesti marga peale. Kapitali aluseks on määratud need 30.000 marka, mis Narva linna manufaktuuri ja Narva kalevivabriku poolt on annetatud.

§ 5. Kapitali suurendamiseks otsib abinõusid selle määruse § 11 ettenähtud komitee, kes muu seas selleks otstarbeks üleriiklikka korjandusi korraldab. Annetusi võtavad vastu § 11 ettenähtud komitee, siseministeerium, sõjaministeerium, Eesti pank, riigikassa, kõik renteid,

kõik postkontorid, omavalitsusasutused, väeosade ülemad ja selleks volitatud ja avalikult teadaantud isikud ja era-rahaasutused, kes annetatud summad riigipanka kindral Laidoner'i nimelise invaliidide kapitali arvele sisse kannavad. Kapital seisab § 1 ettenähtud komitee käsutuses. Sissekantud summadest ja sissekandmise ajast antakse komiteele viibimata teada.

§ 6. Kunni § 7 ettenähtud kapitali põhikapital ei ole 5.000.000 margani kasvanud, tarvitatakse toetuse andmiseks ära ainult kapitali protsendid. Kui põhikapital on 5.000.000 margani kasvanud, võib abiandmiseks ära kulutada peale protsentide veel kõik annetused. Põhikapital antakse riigipanka protsente kandma, ehk hoitakse seal Eesti vabariigi protsentekandvates väärtpaberites.

Rahahoidmise viisi määrab kindlaks § 11 ettenähtud komitee. Tema otsustab ka väärtpaberite ostu.

§ 7. Kapitali summade seisu kohta annab avalikult aru iga aasta jaanuari kuus möödälnud aasta eest § 11 ettenähtud komitee.

Invaliidide kapitali juhatus, toetuse määramine, komitee koosselekud, asjaajamine ja kapitali üle valitsemine.

§ 8. (Muudetud kujul. RT. 17 — 1929.) Invaliidide kapitali üle valitseb ja määrab sellest toetust iseäraline komitee, kelle auesime-

heks on kindral Laidoner. Komitee esimeheks on Siseminister, liikmeteks Sõjaministri abi, Punase Risti peavalitsuse esimees, sõjaväe tervishoiuvalitsuse ülem, tervishoiu- ja hooletkan-devalitsuse direktor ja komitee sekretäriks isik komitee määramisel. Kui abiandmise küsimused on arutamisel, siis kutsutakse komitee koosolekule sõnaõigusega ka vigastatud sõjameeste keskuhisuse esimees.

§ 9. Komitee asub siseministeeriumi juures.

§ 10. Toetust määrab komitee, kas oma algatusel ehk toetust-soovijate palvekirjade järele.

§ 11. Toetusraha määramist toimetatakse kolm korda aastas: aprilli-, augusti- ja detsembrikuu esimestel päevadel, kuid mitte hiljem kui kümnendal kuupäeval.

Märkus: Erakorralistel juhtumistel võib komitee igal ajal abi määrata, mille otsustamiseks esimees komitee võib kokku kutsuda.

§ 12. Toetuse määramise ajast annab avalikult teada ajalehtedes § 11 ettenähtud komitee.

§ 13. Palvekirjad toetuse määramise üle antakse ära komiteele mitte hiljem kui toetusmääramise eelmise kuu 15 kuupäevaks. Hiljem sisseantud palvekirjad võivad ainult erakorralisel juhtumisel ja ainult siis komitee otsuse järele arutusele tulla, kui nendel kõik asjaselgitavad tunnistused kaasas on.

§ 14. Sisseantud palvekirjade kohta ko-

gub komitee kõik asjasse puutuvad andmed, mis asja otsustamisel tarvilised.

§ 15. Nendele, kellele toetus määratud, annab komitee sellest kirjalikult teada.

§ 16. Komitee koosolekud toetusraha määramiseks ja teiste küsimuste otsustamiseks kutsub kokku komitee esimees.

§ 17. Komitee koosolekud on otsusvõimulised, kui on koos vähemalt kolm liiget, nende seas ka auesimees ehk esimees.

§ 18. Kõik otsused komitee koosolekutel tehakse liht häälteenamusega. Kui hääled pooleks lähevad, on otsustav juhataja hää.

§ 19. Komiteel on õigus abipalujaid eriarstil lasta läbi vaadata.

§ 20. Komitee koosolekute üle kirjutatakse protokoll sellekohasesse protokolliraamatusse. Protokoll kirjutatakse alla kõikide koosolekust osavõtjate poolt.

§ 21. Kui kindral Laidoner isiklikult komitee koosolekul viibib, siis juhatab koosolekut kindral Laidoner. Muil juhtumistel juhatab koosolekut komitee esimees. Koosoleku protokoll kirjutab siseministri poolt selleks määratud ametnik.

Komitee otsuse täitmine.

§ 22. Kõik komitee otsused saadetakse täide komitee esimehe korraldusel.

§ 23. Kapitali tegevuse kestvuse tähtaeg on kindlaksmääramata.

§ 24. Kapitali tegevuse lõpetamine võib sündida vabariigi valitsuse sellekohase otsuse põhjal, kusjuures likvideerimise korra ja järelejäänud varanduste ja summade ärakasutamise määrab kindlaks vabariigi valitsus, kui § 1 ettenähtud sihid on kätte saadud ehk tarvidus nende järele lõppenud.

Töö-hoolekandeministeeriumi korraldus toetuse väljaandmise kohta vigastatud sõjameeste ühingu toetamiseks piirituse tshekkide pealt võetavast ühemargalisest maksust.

(RT. 97/98 — 1923.)

1. Piirituse tshekkide pealt vigastatud sõjameeste ühingu toetamiseks võetavast ühemargalisest maksust moodustatakse iseäraline kapital töö-hoolekandeministeeriumi juures.

2. Sellest kapitalist antakse toetust, niisama ka laenusid vigastatud sõjameeste ühingu ja tema osakondadele nende ettevõtete, õpetöökodade ja töökodade asutamiseks, täiendamiseks ja korraldamiseks, kui ka tööriistade muretsemiseks. Toetust ja laenusid antakse ka üksikutele invaliididele vigastatud sõjameeste ühingu keskjuhatus eettepanekul.

3. Vigastatud sõjameeste ühingu keskjuhatus saab sellest kapitalist toetust ühingu igaaastase eelarve piirides eelarves ettenähtud ettevõtete asutamiseks, täiendamiseks ja korraldamiseks.

4. Ühingu osakondade kui ka üksikute invaliidide toetuse saamise palved esitatakse

tööhoolekandeministeeriumile vigastatud sõjameeste ühingu keskjuhatuse kaudu, kes palvele oma arvamise ühes tarviliste põhjendustega juure lisab.

5. Toetuse saamise palvele tuleb juure lisada üksikasjaline eelarve kavatsetava töökoja sisseseadmise üle või tööriistade hinnad, kui toetust ehk laenu tööriistade omandamiseks palutakse. Eelarves tuleb ära näidata, missuguseid muid summasid ja kui suurel määral töökoja sisseseadmiseks tarvitatakse ja missugustest allikatest neid kavatsetakse katta.

6. Töö-hoolekandeministeeriumil on õigus määratud toetust osakaupa välja anda, niisama ka muid tingimusi toetuse andmise juures teha.

7. Järevalve määratud toetuse äratartamise üle, niisama ka toetuse abil korraldatud töökodade üle on töö-hoolekandeministeeriumi käes, kellel õigus on toetuse andmist lõpetada, kui määratud toetust mitte otstarbele vastavalt ei tarvitata.

8. Laenu abil muretsesud tööriistade ja töökodade edasimüümine on enne saadud laenu äratasumist võimalik ainult töö-hoolekandeministeeriumi nõusolekul.

9. Laenu tagasimaksu tähtajad määratakse kindlaks igal üksikul juhtumisel, eraldi arvesse võttes laenusaaaja varanduslist seisukorda ja tagasimaksu võimalusi.

Vigastatud Sõjameeste Ühingu Keskjuhatuse seletuskiri laenude ja toetuste saamiseks.

Kuna ühingu tegevuse toetuskapitali (piirituse tshekkide kapitali) väljajagamine ning sissenõudmine on jälle uuesti Keskjuhatuse korraldusse antud, siis äramuutes ringkirja 9. XII. 27. a. nr. 943 teatame, et tähendatud kapitalist laenude või toetuste saamiseks tuleb kinnipidada alljärgnevast korrast:

1) Laenude või toetuste palvetega tuleb esineda vastava osakonna juhatuse kaudu.

2) Osakonna juhatus esitab alljärgnevale nõuetele vastavad palved Keskjuhatusele juurelisades järgmisi andmeid: a) invaliid-sust tõendava dokumendi, pensioni saaja kohta on küllalt ka pensioni raamatu numbrist, b) paluja majandusliku ja perekondliku seisukorra, c) varem saadud toetussummade ja laenude ning nende laenude tasumise, d) kavatsuse üldiste kulude ja tarviliku toetuse või laenu suuruse kohta ja e) töösuse tunnistus ning f) vähemalt 2 vastutusvõimsa isiku kohta, kes nõus on palutud laenu eest vastutust oma peale võtma, tõendused nende varanduslise seisule ja nende asukoht ning osakonna juhatuse seisukoht vastutajate kui ka palve enda kohta.

3) Summad antakse välja, kasutatakse ja maksetakse tagasi võlakohustuse alusel, mis hoitakse alal Keskjuhatuses, s. o. summa antakse välja Keskjuhatuse korralduse järele, laen ja toetus kasutatakse määratud otstarbel ja tasutakse Keksjuhatusele tagasi, kas osakonna kaudu või kantakse üle Keskjuhatusele, kas posti teel või mõne panga kaudu, sellest Keskjuhatusele teatades.

4) Laenu ja toetust antakse töökodade asutamiseks, täiendamiseks ja korraldamiseks kui ka muude tööabinõude muretsemiseks neile invaliididele, kes isiklikult nende tööabinõudega töötama saavad.

5) Laenu ja toetust ei anta invaliididele, kes soetada kavatsetud tööabinõudega ümberkäimist või töötamist põhjalikult ei tunne. Nii-sama ei anta toetust ega laenu invaliididele, kelle majanduslikud olud äraelamise kindlustavad.

6) Et summad, millest laenu või toetust invaliididele antakse, võrdlemisi piiratud, ei saa invaliididele anda: 1) laenu üle 500.— krooni ja 2) toetust üle 150.— krooni.

Edaspidi laenu ehk toetuse palvete esitamisel palume neid korraldusi arvesse võtta ja selle nõudeid täita. Eriti palume palvete esitamisel rõhku panna paluja kui ka käemeeste varanduseseisukorra ja palve põhjenduse õigluse peale, kuna on juhtumisi ette tulnud, et osakondade kaudu esitatud nii laenu saamise

kui ka pikenduse ning toetuse palvetes ette-
toodud asjaolud tõele ei vasta, ja Töö-Hoole-
kandeministeerium politsei kaudu neid kontrol-
lides, on ebaõiged leidnud, missugune asjaolu
Keskjuhatuse ja osakondade tegevust halvast
küljest võib valgustada ja edaspidi usalduse
peale negatiivselt mõjuda.

Toetus loomade lõppemise korral.

Õnnetuse tõttu loomade lõppemise kor-
ral antakse invaliididele toetust uue looma ost-
miseks. Toetusepalved tulevad esitada vas-
tava osakonna kaudu Keskjuhatusele. Palve-
le on tarvilik juure lisada vallavalitsuse ehk
loomaarsti tõendus looma lõppemise kohta. See
tõendus peab võetama kahe kuu jooksul lõp-
pemise päevast arvates.

KINDLUSTUSSELTS

„EESTI”

Asut. 1907. a.

Esimene eestlaste asutatud
laiaulatuslikum kindlustus-
ettevõte ning kodumaa
suurim ühistegeline kind-
lustusselts.

Valitsus:

TARTUS, SUURTURG 8.

KUNSTLISTE KEHALIIKMETE TÖÖSTUS

KARL RENI

TARTUS, RIIA TÄN. 32.

(Avatud 1920. a.)

Arstidele, vigastatud sõjameestele ja teistele vigastatud kehaliikmetega kodanikkudele tähelepanemiseks!

Valmistame kõige uuema aja nõuetele vastavalt kunstlisi kehaliikmeid: kunstjalgu, käsi, tugiaparaate, selgrookõveruste ravitsemiseks tugikorsette, metallplatesid labajalgadele (Plattfüsse). Tööstuses tegutsevad eriteadlased. Meie valmistatud kunstkehaliikmete eest täielik 3-aastane vastutus. Kehvematele tellijatele ja invaliidide ühingutele hinnalandus.

Hinnad väljaspool võistlust.

Ehitus- & metallitööstus

TEHNIK

Tartus, Võru tän. 1. Kõnetr. 304.

Vesivarustuse, Kanalisatsiooni, Keskkütte, Ventilatsiooni sisseadmine

Kodumajanduse ja kodukultuuri
ajakiri

„Taluperenaine”

on vajalik igale kodule.

„Taluperenaisel” on suur käsitöö-
ja rõivastusosakond mustri- ja lõikelehega.

Tellimishind: 12 kuud Kr. 3.60, 6 kuud
Kr. 2.—, 3 kuud Kr. 1.—. Üksiknumber
40 senti.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Toimetuse ja talituse Tartus, Peeter Põllu 5.
Telefon 9-37.

A

10 030

157 260

Hind 60 senti.